Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№ 73 (4514). | ШОАТТА, 19 июнь, 1971 шу. | Мах 2 кеп. | Газет арадувл 1923 шера денз

ХЬАЙБАЙ БОАХАМ АЙБАРА ЛАРД

КПСС XXIV-ча съезда парте ЦК Отчетни доклад еш нов. Л. И. Брежнева аьлар: «ЛоархІаме декхар долаш дус баьций аренехи даьгІенехи дикагІен биззагІен пайда эцилга, йол, баьций хьоари сенажи, силос, кхыдола моша доакъараш дукхагІа кийчделга, ерригача доакъарий культурай хьувкъам лакхбелга».

Хьайбай боахам айбара лард я доакъарий база. Цудухьа хІанзе хьайбашта шортта доакъар Іалашдар республика хьайбаш леладерий, колхозий, совхозий кулгалхой, юрташкарча коммунистий, берригача къахьегамхой бехктокхаме декхар да.

Из кхета а деш, республика дуккхача боахамаша дика вІаштІехьбаьккхаб доакъар кийчдара болх. Цар кхетамца пайда эц даьгІенех, лакхбу доакъара культурай хьувкъам, дукхагІа дІаюв дуккхача шерашка тІаювла баьцаш, шерра юкъекхувл аьла прессовани яр, сенаж, баьца хьоар кийчдар санна йола доакъар кийчдара прогрессивни методаш.

Урус-Мартана районерча «Горец» яхача совхозе доакъар кийчдеча шерра юкъейоалаяьй прогрессивни методаш. Цига дика вІаштІехьдаьккхад сенаж кийчъелга. Совхоза хьайбаш леладераша дика Іомаяьй сенаж кийчъяра технологи. хІаьта хІанзле шортта из траншеяшка дІа а еллай.

Совхоза хьайбаш леладераша чІоаггІа теркам тІабахийтаб витаминни хьоар кийчдара, вентиляци а еш йол йокъаяра.

Боахама кулгалхоша, юкхьанцарча партийни организаце деннa йоакхо ю доакъар кийчдара болх дикагІа вІаштІехьбаккхара, нийслу кхоачамбоацараш сихха дІадахара, доакъар кийчдара специалистий лоархІам лакхбара.

ХІанз доакъар кийчдеш совхозе каст-каста субботникаш ду.

Доакъар кийчдара лаьрхІа ши звено вІашагІъеллай Шелковской районерча «Путь к коммунизму» яхача колхозе. Звеношта керте латт доакъар кийчдара йоккха опыт йола коммунисташ Скрыпников Ивани Цесарь Леонтийи. Дика вІаштІехьдаьхад цига доакъар Іалашдерий моральни материальни безам совбаккхара гІулакхаш. Колхоза механизатораш дага ба кхозза-диазза люцерна хьакха, цунах сенаж е.

Цу тайпара доакъар Іалашдеш дукха боахамаш да республике Цхьабакъда, кхоачамбоацараш а дукха, нийслу балха юкъе. Наьсарен района совхозашка соахк укх хана 842 гектара тІара йол хьекхаеле, хІанз хьекхар 300 совгІа гектар мара яц. Цига цхьацца нахьа касарашка йокъалуш, хьал ца эцаш улл йол.

Доакъар кийчдара гІулакх геттара эсала латт Ножай-Юрта, Ведана, Советски районий колхозашка. Соахкерчул воагІа лел из болх «Скотопром» треста дуккхача совхозашка а.

Баьца хьоар кийчдара лертІа терко яц Грозненски, Ачхой-Мартана, Сунженски районашка.

Цу тайпара хьал хІанз дІахо ла мегаргдац. Берригa низ тІабахийта беза ханнахьен прогрессивни методехи доакъар Іалашдара. Укх шера йоккхий торонаш я республика боахамашка шортта доакъар Іалашде. ЧІоагІа хьийкъай доакъарий ерригa культураш. Цудухьа хІара боахаме эшачул совгІа доакъар кийчдергдолаш вІаштІехьдаккха деза гІулакх. Эггара хьалха теркам тІабахийта беза прогрессивни методех тайп-тайпара доакъар Іалашдара. Дуккха кийчдаь дар аьнна пайда бац доакъар, из дика ца хуле. Белок дІакъастаргйоацача тайпара Іалашде деза доакъар. Цу гІулакха боккха лоархІам болаш я сенаж, баьца хьоар. Боахама специалисташ декхарийла ба прогрессивни методех доакъар кийчдара технологи хьайбаш леладерашта кІоаргга дІайовзийта. Махулла дукхагІа кийчъе еза сенаж, баьпя хьоар, вентиляци а еш йокъаяь дІаоттае еза йол. ВІалла ла мегаргдац хьекха улла йол касарашка йокъаялийтар. Ерригa белокаш дІакъаст цунах йокъаелча.

ЧІоагІа лоархІаме да наькъий йистошка, гувнашка, къовхашка тІаяьнна баьцаш хьакхар. Пайда эца беза ерригача торонех.

Бехктокхаме ха я хІанз хьайбаш леладерашта хьалхашка латтар. Доакъар кийчдеча зехьа йоаяь ха Іаткваргья хьайбай боахама гІулакхашта. Цудухьа юкхьанцара партийни организацеш декхарийла я хІара колхозе, совхозе мел эша доакъар Іалашдара къахьегамхой оарцагІбаха. Къахьегам кхетамца вІаштІехьбаккхаро, материальни моральни стимулех нийса пайда эцаро торо хулийтаргъя доакъарий база чІоагІъе. ХІара бригаде, ферме шерра социалистически яхь йоаржае еза хьайбаш леладерашта юкъе.

ИйслагІча пятилетка хьалхарча шера республика хьайбаш леладераша тІаийца доккхий декхараш толамца кхоачашдар дукхагІча даькъе тийша да тешшаме доакъарий база кийчъярах. Цудухьа хІанз хьайбаш леладерашта хьалхашка латта керттера декхар да ха ца тулийташ шортта доакъар Іалашдар.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЪЯРАХ ДОЛА
НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА
УКАЗ

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика пхелагІа хержача Лакхехьарча Совета хьалхара сесси гулйойла 1971 шера 30 июне городе Грозне.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель К. ОЗДОЕВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

гор. Грозный,
1971 шера 18 июнь, № 62.

ХІАРА ФЕРМАНА — ШОРТТА ДОАКЪАР

СУХАЛБЕ

Баьца дика хьоар кийчдеча агрегаташта бизза бе болх хилийта.

Витаминни хьоар кийчдеча агрегаташа хадданза болх бара эша дерригa хьалаш долаш да. Мел кийчдаьд из доакъар?

14 июнь тІакхоачаш районашка гІоллара даннеш (тоннашца):

Ачхой-Мартана	195
Грозненски	477
Гудермеса	116
Наурски	285
Сунженски	52
Урус-Мартана	140
Шелковски	516

Гуш мадарра шелковчанаш хьалха латт. «Путь к коммунизму» яхача колхозе а кхыча боахамашка а чІоаггІа пайда эц техниках. Витаминни концентрат геттара дика хилара тІехь къовсам лоаттабу укхаза.

Кхыча районашка хІана яц иштта йоакхо цу дикача доакъара? Сунженцаша, масала, дІададахача кІирагІа 20 тонн хьоар кийчдир. Гудермеса районе тІакхийттар 33 тонн. Бизза болх бац агрегаташа Ачхой-Мартана, Наурски, Грозненски районий цхьадолча боахамашка.

Республика бІарчча хьайийцача 1781 тонн баьца хьоар кийчдаьд. Агрегаташа дийнахь а бус а болх бича дуккха а дукхагІа кийчдергдар из.

Доакъар дикагІа хилийтанза даргдац.

СИЛОС ЙОЛЛАШ БОАХК

Хьайбашта шортта доакъар кийчдара оарцагІбаьннаб Шелковской района «Коминтерн» колхозе.

Тхо хилар цу колхоза № 4 йолча шурий - товарни ферме. Укхаза сихбенна рожах силос йоллаш ба. Хьекха рожь автомашенашца фермана юхе доаллача силосни ора тІаувз. Из ор 3 эзар тонн силоса лаьрхІа да, хІаьта хІанзле цу чу еллай 2 эзар совгІа тонн силос. Белгалде деза из силос дарбане хургйолаш укхаза деш дола хІамаш. Цох тох тух, тайп-тайпара молхаш. Из силос юача хьайбашта лазар хургдац. Доакъар иштта кийчдер ІалаьматтеІ лоархІамеи боахама пайданеи да.

МоллагІа дола гІулакх толамца чакхдаккхар болх беш болча нахах, цар балхацарча безамах тийша да. Ала деза «Коминтерн» колхозе доакъар Іалашдераша шоай хьинар, низ ца кхобеш къахьегаш болга.

Тхо ферме долаш цехаддаш силос йоллача метте тІаухаш рожах етта машенаш яр. Шофераша Саенко Евгене, Москаленко Антона, Рыжков Михаила, Эскерханов Дукхвахий бехкагІа цІаккха а сацанзар силос йолларий болх. ХІаьта хьаена машен минот ялалехьа йоассайий мукъайоаккхар Мирзоев Іалаудина, Балух Николая, Каглик Кузьмас. Атта дац серралца из болх бе, дале а, хало ца къовсаш къахьег цар, кхетаду мел лоархІаме да лоаццача хана из болх чакхбаккхар.

Ферма коллективо ийслагІча пятилетка хьалхарча шера лакха социалистически декхараш тІаийцад. Декхараш дикка тІехкхоачешдергда цар. Цу гІулакха церна новкъостал дергда хІанз Іалашдеш латтача доакъаро.

А. ЮНУСОВ.

Дика къахьегаш я Грозненски швейно-производственни объединене чуйоагІа Мужечара хІамаш тегача цеха коллектив. Цеха хІамаш тегараша доаха хьокхамаш, дукхагІча даькъе, механикех Гандаров Султанеи Богатырев Іалаудинеи балхах тийша да. Барзкъаш тегарий болх механизм телха цхьан минута соцаргбоацаш дика лелаю цар машенаш. Нагахьа керда оборудовани еча цунца болх бе Іомабу болхлой, лакхъю шоай балха говзал.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа): С. Гандарови І. Богатыреви кердача оборудованега хьожаш.

С. ХАКИЕВА сурт.

СОВЕТСКИ ХАЛКЪИЙ ВЕЖАРАШХА БОЛЧА ДЕЗАЛЕ

АВТОНОМНИ РЕСПУБЛИКАЙ ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТАШКА ДАЬЧА ХОРЖАМИЙ ИТОГАШ

РСФСР-а чуйоагІача ялхайтта Автономни Советски Социалистически Республикашка, Узбекски ССР-а чуйоагІача Каракалпакски АССР-е, Гуржий ССР-а чуйоагІача Абхазски Аджарски АССР-ашка, Азербайджански ССР-а чуйоагІача Нахичевански АССР-е 13 июне республикай Лакхехьарча Советашка депутаташ хержаб.

КПСС XXIV съезда решенеша политически къахьегамеи хьинар чІоагІа айдаьча хьалашка чакхдаьлар хоржамаш.

Башкирски АССР-е республика Лакхехьарча Советe депутаташ хоржача дакъа лаьцад берригача харжархоех 99,99 процента. Депутаталла харжа оттабаьча кандидаташта тІехьа кхаж тессаб кхаж тоссача дакъа лоацаш хиннача берригача харжархоех 99,80 процента. Вокх автономни республикашка уж даннеш укх тайпара хиннай: **Бурятски АССР-е** — 99,91 а 99,77 а процент; **Дагестански АССР-е**—99,99 а 99,92 а процент; **Черсий - Балкхарой АССР-е**—99,99 а 99,92 а процент, **ГІалмакхой АССР-е** — 99,99 а 99,56 а процент; **Карельски АССР-е** — 99,87 а 99,67 а процент; **Коми АССР-е** — 99,75 а 99,77 а процент; **Марийски АССР-е** — 99,99 а 99,87 а процент; **Мордовски АССР-е** — 99,98 а 99,97 а процент; **Къилбаседа-ХІирий АССР-е** — 99,97 а 99,80 а процент; **Татарски АССР-е** — 99,99 а 99,74 а процент; **Тувински АССР-е** — 99,85 а 99,79 а процент; **Удмуртски АССР-е** — 99,99 а 99,88 а процент; **Нохч-ГІалгІай АССР-е** — 99,99 а 99,64 а процент; **Чувашски АССР-е** — 99,99 а 99,58 а процент; **Якутски АССР-е** — 99,98 а 99,67 а процент; **Каракалпакски АССР-е** — 99,99 а 99,97 а процент; **Абхазски АССР-е** — 99,99 а, 99,99 а процент; **Аджарски АССР-е** — 99,99 а, 99,99 а процент; **Нахичевански АССР-е** — 100 а 99,99 а процент.

Харжа берригa депутаташ коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташ ба.

(ТАСС).

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМА БАЙРАКХА КІАЛ

СЕПГ VIII съезд

БЕРЛИН, 16 июнь. (ТАСС спец. корр). ЧІоаггІа уйла тІаяхийтаи хьашт долаши ладувгІ СЕПГ членаша, ГДР берригача къахьегамхоша, социалистически содружества мехкий вежарашха йолча партешеи халкъашеи Германе Социалистически едини парте VIII съезда балхага. Дунен халкъашта юкъерча коммунистически боламера СЕПГ авторитет лакха хилара, социальни прогресс, машар, халкъий кхерамзле бахьан долаш лоаттабеча къовсама юкъарча гІулакха юкъе цо доккха дакъа лоацаш хилар бакъдаь тІаэцара къаьгга тешал ду ерригача континенташкара яьхка коммунистически болхлойи партей 90 совгІа делегаци съезде хиларо. Цу форуме шерра дакъа лоацаш дунен коммунистически, болхлой, къамий - кортамукъален болама дуккхача отрядий викалаш хиларо къаьстта лоархІаме хулийт СЕПГ съезд.

Тахан съезда Іуйрийнарча заседане председателал деш вар СЕПГ ЦК Политбюро член Г. Грюнеберг.

Делегаташеи хьашашеи цхьатарра чІоаггІа тІоараш а детташ тІаийцар СЕПГ ЦК Хьалхара секретарь нов. Э. Хонеккер, СЕПГ ЦК Политбюро членаш, КПСС делегацена керте вола КПСС ЦК Генеральни секретарь нов. Л. И. Брежнев, вежарашка йолча партей делегацей кулгалхой.

Съезде дІахо пренеш ю СЕПГ Центральни Комитета Отчетни докладахи СЕПГ Центральни Ревизионни комиссе докладахи лаьца. Хьалха, кората болаш ювц делегаташа ГДР дІахо дегІаяра планаш, партенеи мехкаи хьалхашка латта аргІанара декхараш.

Къамаьл де дош лу КПСС Центральни Комитета Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежневна. Ура а гІайтта, чІоаггІа, дІаьхдаь тІоараш а детташ моаршал тел съезда делегаташеи хьашашеи КПСС делегацена керте волчунга. «ДоттагІал!», «Даькъала хийла КПСС!», «Ура!» яхаш массане а цхьатарра деттача цІогІо екаю зал.

Новкъоста Л. И. БРЕЖНЕВА къамаьл

Хьамсара новкъостий!
Деза доттагІий!

Советски Союза Коммунистически парте делегаце, КПСС Центральни Комитето тІадилла декхар кхоачаш а деш, вежарий коммунистически моаршал лу Германе Социалистически едини парте VIII съезда берригача делегаташка! Из моаршал лу оаха иштта шун парте хІара членага, Германски Демократически Республика хІара гражданинага.

Немецки доттагІий гІулакхашкеи планашкеи чІоаггІа хьашт долаш а доккхал деш а ладийгІар тха делегаце ЦК Хьалхарча секретара Эрих Хонеккера аьча СЕПГ Центральни Комитета Отчетни докладага. Шун парте хІанзара съезд, шеко йоацаш, йоккха веха а хинна дІаоттаргья ГДР социалистически хьалъеча.

Ше даькхача ткъаь пхиь шера боккха болх баьб Германе Социалистически едини парте йиззача бокъонагІа цо доккхал де йиш а йолаш.

Немецки болхлой болама гІорбаьннача деятелаша — коммуниста Вильгельм Пикеи социал-демократа Отто Гротеволеи — вІаши кулгаш лувцарца чІоагІъяь къахьегамхой шин отряда йохаргйоаца цхьоагІо шун парте символ а хинна дІаэттай. Из хьярах германски болхлой болама историчухь йоккха событи, доккхача политически хьакъала акт хилар. Цу акта принципиальни лоархІам баьбаьб ГДР дегІаахара берригача леламо, шун мехка социализм хьалъеча карагІдийнача башха-дикача хІамаша.

Кхыметтел дунен шоллагІча тІема боккха бала тІаьттача халача хана а Германе къахьегамхой зуламеча гитлеровски кликаца дІахьекхабаьбаш советски наха. Тхо тешар, фашизмана духьалара уйла немецки лаьттан тІа а лийна хиларах, хургйолча Германе дог подпольни группашкеи набахтений казематашкеи детталуш хиларах. ХІаьта цунах тхо Іеха а деннадац! ТІом чакхбаьнначул тІехьагІа нацистски авантюристаша йохаяьча, бахача нахах тоьал доккха дакъа фашизмо морально толхадаь хиннача Германе керда, социалистически общество хьалъярах йола уйла ше дуккхачарна гаьнара, кхоачашъе хала хургйола уйла хетар. Цхьабакъда, немецки коммунистий, денал долча революционерий — Карл Либкнехта, Роза Люксембурга, Эрнст Тельмана — гІулакх дІахо кхухьараш тийшаб немецки халкъа хьалха латтача низех. Шоай революционни гІулакха тешаме болча цар, прогрессивни социал-демократашца цхьоагІо а йолаш, майрра шоашта тІаийцаб даьхен кхелашта хьалхара бехктокхам, вІаштІехьдаьннад шоай идеалашца къахьегамхой дегаш айде, дикагІа йола кхоане бахьан долаш къовсам лоаттабара халкъ гІоттаде. Іалаьмате йоккхий халонаш эша а еш, Эльбал дехьарча оагІорахьа чІоагІвеннача, низ болаши опыт йолаши волча классови моастагІчунна юхь-духьал а этта, цар сийленца исторически лоаццача хана кхоачашдир боккхача лоархІамера декхар — хьайир социалистически пачхьалкхе — Германски Демократически Республика.

Из, новкъостий, бокъонца турпал гІулакх да. Из кхоачашдарца немецки коммунисташа йиззача бокъонагІа шоашта сий а баркал а даькхад шоай халкъаи классаи гІолларча шоай вежараштеи, дерригача дунен тІа латтача революционни къовсамта гІолларча соратникашта гарга.

Эшадергдоацача Маркса — Энгельса — Ленина сийлахь-боккхача хьехама бакъдолчох кхийннача Германе Социалистически едини парте толам баьккхаб эггара хьалхарча аргІанна немецки болхлой класса дикагІбола къонгаши мехкарийи ший мугІарашка кхотабе шийна хайнадь. Мехкара ерригa прогрессивни партеши организацеши Къаман фронте вІашагІтохара даькъе гаьннардар гуш йолча ший политикаца шун парте машара, демократически эргалоний, социализм хьалъяра ларда тІа чІоагІъяьй общества ерригача хьинарерча низий цхьоагІо. ГДР коммунисташа шоай идеяй дикалца, шоай гІулакха сийленца шоашкахьа даьхад къона тІехьен хьакъалаши дегаши. ХІаьта из, новкъостий, къаьстта мехье а да. Дуккхал кагирхошта дилла ма дий вай гІулакх дІахо кхухьилга а йиззача коталонца из чакхдоаккхилга а.

Дунен халкъашта юкъерча коммунистически боламера СЕПГ лакха авторитет тохкамах чакхбаьнна марксисташ - ленинцаш, болхлой класса тешаме викалаш, чІоагІбенна фашизмана духьалара къовсамхой, социализмана тІехьара къовсамхой партена кулгалдеш лаьттай латташи хиларца а ювзаенна а. ГДР къахьегамхошкахьареи цун берригача доттагІашкахьареи шийна доккха сий а баркал а даьккхал ший деррига хьинар, ерригa ший йоккха политически опыт немецки къахьегамхой гІулакха, социализма гІулакха хетаьча новкъоста Вальтер Ульбрихта. ГДР коммунистий, берригача къахьегамхой боккха тешам бенна ва тха веза доттагІа а новкъост а вола Эрих Хонеккер, чІоагІагІа вола антифашист, республикерча партийни пачхьалкхени строительства воккха организатор.

Шун партена карагІдаьннача доккхийча хІамаех цаІ сенах латт аьлча, из латт, обществана социалистически эргалонаш еш бокъхеи низкъален болх беча юкъагІа марксистско - ленински мировоззренех кхийна, болхлой класса, къахьегача халкъа боарам боаццаш чІоагІа мутІахьа йола, социалистически интернационализма позицеш тІа чІоагІа латта партийни кулгалхой башха-дика кадраш цо хьалхаяьха, хьалхеяь, чІоагІъяь хиларах. Цу тайпара кадраш я хІанз парте ерригача звеньяшка — ЦК Политбюрогара денз юкхьанцарча партийни организацешка кхаччалца.

Новкъостий! Укх деношка оаш белгалъю парте балха, пачхьалкхеи социалистически обществои дегІаахара перспективаш. Цу гІулакха ког гІортолга е торо я шун парте хьалхагІа хиннача съездий решенеш кхоачашъяра зарда тІа дІаихача шерашка карагІдийннача дикка доккхийча хІамаех. Даьраш дукха да — партийни строительства даькъе а, экономике а, социалистически пачхьалкхе дегІаккхувлача а.

ХІанз дукхьашха даьхадац тхо ГДР-е, хІаьта шун республике массаза доагІа из тара хул къьнарчеи дикачеи доттагІчунца вІашагІкхетара. Юха а хьалхашка отт хьалхагІа бІарг а дог а хьийстараш. ХІара массаза ва хьаделл кердадараш, гуччахьа холу шун парте, ГДР дерригача халкъо дІахьош долча доккхача дикача вахара беттал пха.

Боккхеи сийлахьеи никъ ба социалистически Германски Демократически Республика хьабенар. Цун дегІаяра, дІаяхача заман низашпара из хийраялара процесс атта хиннаяц. Социализм хьалъеча хана моллагІа рубеж духьхал тІемаца, реваншисташеи империалисташеи леладеча тийшача балхаша лоаттабеча лирача къовсаме йоакхх. Ма дика аьнна сийлахь-воккхача Гетес: «вахари паргІатои хила мегаргдолаш вар уж бахьан долаш хІара денна къовсам лоаттабер марй вац».

Керда общественни строй чІоаггІа, даиман аьнна чІоагІъеннай ГДР-е. Цун совленаш еза я миллионаш болча немецки къахьегамхошта. ДІаьккхай эксплуатаци, дІадаьккхай хьабе болх ца хилар, дІаьккхай сий доалеш йола социальни дискриминаци. ГДР къахьегамхошта шоай хІара денна арча опытах хов паргІата творчески къахьегам яхар фий, кхоанарча денах бизза тешам хилар фуд. Халкъ ший вахар кхоллари цун дан аь дІаоттаьаь йола из керда строй шерагара шерага чІоагІлуш а дІахо чІоагІлуши дегІаухаши дІагІоргІолаш а я.

Кхетадеш да, политически социально - экономически аргаоний иштта йоккхийча машта башка долла хІама хьалхагІе а ма дарра теркал ца де тарлургдолга, халонех кІалхардовла массаза а вІаштІехьаргдоацилга. ТІаккха цудухьа, шун парте кулгалца социализмаи машарей новкъа гІолла бІубенна чІоагІа дегІаахара гІулакха дерригача дуненга хьокхам гойташ йолча болхлой класса, кооперативни ахархой, халкъа интеллигенце доккхагІа да сий.

Новкъостий! ТІеххьара бетташ вежарашха долча социалистически мехкий дуккхача партей вахар боккхача лоархІамеча событешца белгалдоалаш нийсленнал гІулакх: партей аргІанара съездаш ю. Из бехктокхамеи дог гІоздоаккхаши йола ха я. Бехктокхаме я, хІана аьлча коммунисташа шоай лакхехьарча форумашка дукха шераш хьалхагІа шоай мехкаш дегІахаргдола наькъаш белгалденадь. Дог гІоздоаккхаш я, хІана аьлча из дегІаахар лоарзагІа долаш, цхьан лостамгахьа — социализма мехкаш кхы а чІоагІагІа тоадаларгахьа, халкъа вахара хьал айдаларгахьа, наьха празерча, беркаерча творчески къа-

(Йистедоалар 2-ча оагІо тІа).

ГЕРМАНЕ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЕДИНИ ПАРТЕ VIII СЪЕЗДАГА

Деза новкъостий!

Советски Союза Коммунистически партеи дерригача советски халкъеи цІерагІа оаха Германе Социалистически едини парте VIII съезд дег тІара даькъала а ювц. Германски Демократически Республика эттара дукхагІча викалаша дакъа лоацача цу собране доккхий толамаш дахар ловш съезда делегацешта ловца а боакх.

Шун доттагІийи соратникаши тхоаш хиларах, тарра, дег тІара дика хет тхона СЕПГ VII съезда решенеш кхоачашъяр экономикеи культуреи дегІакхувлача, Германски Демократически Республика халкъа морально-политически цхьоагІо чІоагІъеча доккхий хІамаш карагІдувларца белгалдаьнна.

ДегІаена социалистически общество хьалъяра, социалистически мехкий вежарашха йолча содружества чІоагІа звено а лоархІаш немецки болхлой-ахархой пачхьалкхе чІоагІъяра тІабераздаь никъ лаьцаб ГДР коммунисташеи къахьегамхошеи. Германе Социалистически едини парте VIII съезд — из марксистско-ленински никъ леррагІеи лоарзагІа ца доалаши чакхбоаккхачара белгалагІа йола веха.

Тхо дог тийша да, дІадахача шерашка карагІдийннарехи дикача опытахи ког гІортолга а еш, VIII-ча съездо производства эффективность, Іилма - технически прогресс, къахьегама овсарле тІа-тІа дукхагІа лакхъяра, экономикана, дерригача общественни вахара еш йола планировании доали эргадоахаш тоадара ларда тІа общество дегІаахара керда перспективаш, бахача наьха материальни культурни боарам дІахо айбара наькъаш ГДР халкъа хьалхашка хьадалларгхиларах.

Цхьаккха а шеко яц, шун съезда решенеш бокъонца дерригача халкъа гІулакх а хинна дІаоттаргхиларахи сийленца кхоачашъергхиларахи. Цунна бола тешам — тохкамах чакхдаьнна дола СЕПГ-ес ду кулгал, парти цІаккха а лоарзагІа яргІйоацаш марксизма - ленинизмаи пролетарски интернационализмаи принципашта тешаме хилар, из нахаца айхха ювзаенна, теореи практикаи саготагІа долча дешашца цо творчески никъ лелабар. Цунна бола тешам — Германски Демократически Республика къахьегамхой доккха политически хьинар долаш, шоай деналеча авангарда — СЕПГ-ена гонахьа кхотабенна хилар.

ДІаяхача бІаьшерехье а денз германски болхлой боламе кІоаргга овлаш хийца йола социализма сийлахь-йоккхий идеяш тахан Германски Демократически Республика белгала общественни прогресса материальни низ а хинна дІаэттай. Хьалхашка латта декхараш кхоачашдара тІадерзадаь СЕПГ-ес, къаман фронте вІашагІтехача демократически массови организацеша, дерригача къахьегача халкъо чакхдоаха гІулакхаш бахьан долаш уж идеяш тІа-тІа шерагІеи чІоагІагІеи республика хІара деннара бакъдар а хинна дІаотташ латт. ЧІоаггІа а даиманна а вахара юкъеенай социализм ГДР-е. Германски Демократически Республика лаьттан тІа хинна кІоарга социальни хувцамаш принципиальни лоархІам болаш да Европерча социальни прогресса, машара, кхерамзлеи кхелашта.

Советски коммунисташ, тха Даьхеи берригa къахьегамхой дег тІара раьза хинна ба Советски Союза Коммунистически партии Германе Социалистически едини партии, СССР-еи ГДР-еи халкъаш дунен халкъашта юкъерча политике социализми коммунизми хьалъяра дерригача дешаех хеташи чакхдоаха гІулакхаши цхьатарра хиларца кхоталенна долаш. ТІа-тІа дукхагІа цхьана гІулакхаш леладарах, СССР-ан ГДР-ан юкъе вІаши дІа-юха материальни духовни рузкъашца хувцамаш дарах советски наха вай халкъий низи хьал-торои духъювла дийна хьаст лоархІ.

КПСС-ацеи вежарашха йолча кхыча партешцеи айххача цхьан мугІаре а этта гІулакхаш чакхдоахаш йолча СЕПГ-ес доагІаш дола дакъа лоац дунен коммунистически болам марксизма-ленинизма принципаш тІа кхотабар духьа лоаттабеча къовсама юкъарча гІулакха юкъе, хоадамболлаш хьагучайоаккх антикоммунизма, аьттехьарчеи «аьрдехьарчеи» ревизионизма идеологи.

Оаха тешам лу шоана, деза новкъостий, тха парти, дерригa советски халкъ машар, демократи, социализм бахьан долаш, империализма, милитаризма, реваншизма тийшача балхашта духьала лоаттабеча къовсаме дІахо а шуца цхьана хургхиларах. Оаха долла хІама дергда вай партештеи пачхьалкхенаштеи юкъе цхьана леладу гІулакхаш даим шердараи кІоаргдараи. Иштта из лаьрхІа хилар берригача низаца бакъдаьд Советски Союза Коммунистически парте XXIV съездо.

Хоастам хилба Германе Социалистически едини партена — ГДР къахьегамхой хьалха латтача марксистско - ленински отряда!

Германски Демократически Республика лаьттан тІа чІоагІ а луйла, тоа а луйла социализм!

Даькъала хилда КПСС-ан СЕПГ-енеи, СССР-еи ГДР-еи халкъашта юкъера доттагІали вежарашха цхьана леладу гІулакхаши!

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ.

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА КЪАМАЬЛ

(Йистедоалар. Долалур 1-чу оагІо тІа).

хьегамах дизза долча вахара тІатІа дикатІа дола хьалаш хьадаргахьа доладаь.

Шоай съездаш чакхъяьхай Венгре, Советски Союза, Болгаре, Чехословаке, Монгольски Халкъа Республика коммунисташа. Шун съезде а санна, цига хьдда, корта болаш йийцай дІахо дегІаахара, царех хІара партенеи мехкаи хьалхашка латта аргІанара декхараш кхоачашдара, хІанз а дІалаханза диса кхоачамбоацараш дІадахара планаш. Планаш а декхараш а, бакъдар аьлча, цхьатарра доацаш — царех моллагІа болча мехка вахара хьаштанашка хьежжа хиннад. Цхьабакъда, шекo йоацаш, дукха да хІанзза чакхъяьнна вежарашха долча мехкий компартей съездаш вІашагІьювзайолийташ дола юкъара хІамаш а. Уж юкъара хІамаш сенах латт аьлча, уж латт, унахцІенача, чІоаггІа дегІаухача, динамични йолча социалистически общества, миллионаш болча наьха беркате къахьегам ше ма барра коммунистически авангарда кулгалца дерригача халкъа вахар тоадара тІаберзабаь йолча общества, хІара кердача шеро, хІара кердача пятилетка политически, экономически, социальни, Іилман, культурни даькъе шийца дикка доккхий толамаш кхухьаш йолча общества къаьгтаи дог тешадеши дола сурт цу ерригнеша а дуненга дІахьокхаш хилараx.

Дунен социализма система, вай социалистически вахара хьисапа йоккхийча совленех цаІ сенах латт аьлча, из латт, вежарашха дола мехкаш дегІаухача юкъагІа компартеша шоай дика опыт вІашин лаьрхІа Іомзеши пайда эцаши хиларах. Социалистически дегІаахара никъ духхьашха биллача Советски Союза коммунистий опыт, кхыча мехкий, цу даькъе социалистически общество дегІаахара проблемаш шерра кийчъеш латтача ГДР-а а, практика — цу дерригача хІамаша цхьана хьахулийт социализма коллективни опыт, вай доккха юкъара рузкъа. Цунах кхетамца пайда эцаро хІара мехка Іалаьмате боккха пайда лу, кхычарна цкъа кораь решенеш леха ца езаш дукхазза уж кІалхара а доахаш е хьалхагІа моллагІча цхьанне нийсалийта кхоачамбоацараш е гІалаташ кердалоахаргдоаца никъ дІа а хойташ.

ХІанз социалистически содружества дуккха мехкаш дегІаахара наькъа тІа даьннад. Цунах цу мехкий компартеша йизза йола е дегІаена социализм хьалъяр лоархІ. Цу даькъе шерреи Іалаьмате чоалханеи декхараш увтт царна хьалхашка: социалистически содружества совленаш Іилма - технически революцена керда карагІдувлараша вІашагІа фу даь тохаргдар; цу ларда тІа берригача халкъа боахама эффективность лакхъелгеи из плана боарамагІа пропорционально дегІабоагІилгеи фу даь Іалашдергдар; наьха сакхетам социалистически уйланца вІаштІехьбаккхара беш бола болх малагІча формашка шерагІа боаржабергбар а кІоаргбергбар а; социалистически демократи творчески дегІакхувлара малагІча наькъаца дІахьалхашкахьа ухаргдар; вежарашха долча социалистически мехкаша цхьана леладу гІулакхаш кердача боарам тІа доахаш мишта айдергдар.

Сийлахь - доккхийц бакъахьарен декхараш да! Шийи башха дикача перспективашкеи торонашкеи диллача безам тІаозаш йола ха я хІанз вежарашка долча социалистически мехкашка. Чоалхане хІамаш цар дІахорча наькъа тІа, бакъдар аьлча, хІанзчул тІехьагІа а кІезига хургдац, цхьабакъда, балха эггара хала гІа дола дакъа хІанзле а даь даьннад, из тешшаме ала йиш йолаш да.

Кердача бехктокхамечá коммунизм хьалъяра хана чу беннаб Советски мохк. Шоана дика йовзаш йолча КПСС XXIV съезда решенеша хьалхагІа бІаргайовлза йола горизонташ хьаелл советски халкъа хьалхашка общество дегІаахара дерригача доакъошка. Советски Союза коммунисташен берригача къахьегамхошен дегаш айденна тІайийшар съезда решенеш, коммунистически хьисапе, хьинар айденна дІаболабеннаб уж кхоачашъе. Тхо чІоаггІа раьза хинна да, КПСС XXIV съезда решенеш кхыча мехкашка а дикача оагІорахьара шерра хьаллацарах. Торо нийсъяларах пайда а эцаш, са безам бар КПСС XXIV съезда материалашта шун партена юкъе уйла тІайохийташ тІаэпарах советски коммунисташа лаккха мах беш хилар шуга. Деза немецки доттагІий, дІаала. Оаха чІоаггІа баркал оал тха XXIV съезда сийна социалистически яхь йоаржаяьча ГДР коммунисташтеи берригача къахьегамхоштеи. Цу дерригача хІамаех бокъонца вежарашха дола доттагІали социалистически интернационализми хьахьокхар гу советски наха.

Ма цхьатара доацаш да социализма мехкаш бІубенна дІахьалхашка ахари цар исторически оптимизми капиталистически дунегарча таханарча хьалаца нийсдича! ТІа-тІа чІоагІагІа, тІа-тІа озалуш вІашкабоагІаш латт капиталистически система масса меттерча кризиса шоа. Империалистически политика хала кризис, экономикага массаза а хорш уха хьал, кхоанарча денах боаца тешам, морала хинна кІоарга кризис — из да хІанзарча капитализма сурт. Цудухьа цхьаккха реформатор, цхьаккха лор вац цу тІомарах летача айпаштеи лазараштеи дарба дулургдолаш.

Дукха ха йоаццаш дуне теш хилар капитализма валютно - финансировани системана хиннача аргІанарча потрясенеа. Юха а хувцадала даьннад шийи хьалхагІа хинна лепа бос байна дола американски доллар — капиталистически общества из даьла, нийсагІа аьлча ІажагІа сармак. ХІаьта из — цхьа бахьан доацаш дац, даькъе доацаш дац. Цо хьахьокх капитализм масе метте чухьара мелъенна хилар. Лирача классови тІемашца, капиталистически пачхьалкхенаш эгаеш долча социальни, къаман, расови довнашца, боккхагІболча буржуазни мехка — Америка ВІашагІкхийттача Штаташка дуккхача наха тІема духьала еча выступленешца цхьан мутІаре латт из.

Шийи цІенъюккъе когашта кІалхара кІийле тІа-тІа дукхагІа бухъювл капитализмана. Шийи кот гІортолгах яьнна из тІа-тІа дукхагІа бІубенна а долаш шоай наькъагІа —шоай мукъагІа хиларен социальни прогрессен наькъагІа, социалистически пачхьалкхенашцарча доттагІален цхьана леладеча гІулакхийн наькъагІа долхача хьалха хиннача колониальни дунен мехкашка а. Цу тайпарча хьалашка империалистически дуненна доал дерех цхьабараш гІулакхий кхетамца мах бе йиш йоацача боал, тІаккха тІема авантюраш лелае болалу, агресси йолаю. Цунна дола масал — Индокитаеи Іарбий мехкийи халкъашта духьала империалисташа лоаттаду агрессивни тІемаш.

Цу хьалашка къаьстта боккха ба машар, кортамукъал, халкъашта социальни карагІдаьннараш лорадара гІулакха хьакъехьара социализма мехкий лоархІам. Дунен халкъашта хов шоай арахьарча политике ленински никъ дІакхухьача социалистически пачхьалкхенех бІубенна хила йиш йолга. Вай пачхьалкхенаш кхотаеннагІа ме латт, дунен арене цар гІулакхаш барт болашагІа мехул чІоагІагІа хургда юкъарча машарен кхерамзлени гІулакхаш, чІоагІагІа хургба кортамукъаленгеи шийи доІаме хиларгеи бодача боламга халкъаша боаккха гІа.

Социализма мехкаштеи колониальни низ - Іоткъама боаржолаш дІакхайсача къонача прогрессивни пачхьалкхенаштеи юкъера сийлахь - йоккха цхьоагІо вай заман эггара характерничарех цхьа белгало я. Вай воай декхар дерхІ из цхьоагІо чІоагІъяра долла хІама вар. Цу плане йоккха событи хилар дукха ха йоаццаш Советски Союзаи Іарбий ВІашагІкхийттача Республиканеи юкъе даьча доттагІленахи вІаши гІулакхаш леладарахи долча Договорах — дерригача прогрессивнии машар безачеи адамаша могадеш даькъала дийцача документах.

Вай, коммунисташ, бІубеннеи лоарзагІа ца доалаши агрессена а агрессорашта а духьал латтараш да. Вай иштта цхьан ханна бІубеннеи лоарзагІа ца доалаши тІехьа латтараш да социальни строй тайп-тайпара хиларга хьежжа доацаш пачхьалкхенаш машаре яхара а. ВІаши дархІареи вІаши пайдане хиларен ларда тІа вІаши гІулакхаш леладе мел гІертарашка воай оагІорахьара цІенача дегаца воай кулг дІакхувладу вай, иштта вІаши гІулакхаш леладара кийча а да.

Новкъостий! Шун парте, шун республикас толамца кхоачашду доккхийи чоалханеи республика арахьарча политика декхараш. Хетаргахь, Германски Демократически Республикана санна социалистически содружества кхыча цхьанна а пачхьалкхенна тІаэттадаи ше йолаш хилар дунен халкъашта юкъе бакъдайтарга бодача новкъа айттараш миссел йола духьаленаш эшаелга. Капиталистически дуне гІийртар дерригдунен масштабе, ГДР политико-дипломатически блокада е. Из чакхдаланзар. ХІанз дунен дерригача доакъошка ухкача 29 пачхьалкхенца дипломатически гІулакхаш леладу ГДР-а.

Дунен халкъашта юкъе вІаши гІулакхаш леладара эггара тайп-тайпарча сферашка ГДР-а бІубенна дІахьокх шийи боккха лоархІам, шийи дегІауха хьашташ. Халланза дегІаух парламентски общественнии линешка йола контакташ. ХІанз массане а кхетаду ГДР нийса бокъо йолаш дакъа а лоацаш мара Европа юкъара совещани е йиш ца хилар. ХІанзехьа а дунен бІаь совгІа бола мохк чулоаца ГДР арахьарча торговлен экономически бувзам шерагара шу массаза доал лакхлу. Лейпцигски ярмарка дунен эггара йоккхагІен йовзаши йолчарех цаІ хинна дІаэттар. Тхо, шуна цхьана, гІаддолх дунен халкъашта юкъерча спортивни яхьашка сийлен пьедестала тІа ГДР викалаш бувлаш, хІаьта из тІа-тІа каст-кастагІа а нийслу.

Шун республика дунен халкъашта юкъера авторитети влияни чІоагІъялар — из я ГДР къахьегамхошта пачхьалкхен, боахама, культура гІирс хьалбара хьакъехьа карагІдаьннача дерригане а итог. Дизза бахьан а долаш ала йиш я из социалистически мехкаша дуккхача шерашка цхьан лоаттабаьча къовсама результат, машарен социализмаи гІулакх лорадара тІехь вай кхотадалара результат я.

ДІаяхача хана Берлин йовзар шийна чура арадоалаш машара гІулакха беркате дика керда хІамаш доаца столица хиларах тарра. Германски милитаристийи йоккхача топий королейи чІоагІало яр из. Немецки социалистически пачхьалкхен столица а хинна дІаэттача ерига шийи репутаци хийцар цо. Цу хана дена Берлинера. ГДР столицера хьахоза халкъашта юкъерча машарен доттагІлени оаз. Цу хувцамо оттабу немецки лаьтта машар беза социалистически пачхьалкхе кхолларах хьахинна исторически никъ.

Тахан, гитлеровски Германи Советски Союзах лета 30 шу дала гарга гІертача хана, ловш а ца ловш а уйлашка йосс из событи. Дунен шоллагІча тІема урокаш. Е советски наха а, е немцашта а, е кхыча халкъашта а дицлургдац из тІом мел хала хилар. Иттаж миллионаш нах байр. ТІом дІабаьнначул тІехьагІа керда ноахал хьахинна дале а, цу тІема муаш, цунах тІехьагІа хьахинна халалар ше ходолийташ да политике а, экономике а, наьха психологе а. ХІанз тІом йистебаьнна ткъаь пхиь шу совгІа ха яьнначул тІехьагІа, Европа халкъашта хьалхашка латта керттера цхьа декхар да: дІаяхача хана хинна трагеди юха ца хилийтар. бокъонца бола чІоаггІа машар. йІаьхача ханара машар хьабар.

Вай дерригаш а раьза да Европерча хьале укх тІехьарча хана цхьадола дика гІулакхаш хулаш хилара. Вай доагІаш дола баркал оал кхохкам дІабаккхара, машаре вІаши гІулакхаш леладара, континенте кхерамале чІоагІъяра наькъаца европейски гІулакхаш де гІерташ вай хилара тІехьа довла раьза долча капиталистически мехкашта. Цунца дувзаденна дувца безам бар дІадахача шера 12 августе СССР-аи ФРГ-анеи юкъе даьча Договора лоархІамах.

Малхбузехьа цхьанцанахьа дувц цу договора хьакъехьа ФРГ Советски Союзо «яхачоа дІатІаяхай», яхаш. Тхона хет, 12 августа даьча цу Договора хьакъехьара тха декхараш ФРГ-ана иштта дола цун декхараш Советски Союзана долчул дукхагІа беце, кІезигагІа мах боацаш. Из доагІа низ юкъе ца боалабарах а, доазонаш дохаргдоацаш хилар лорадарах а, вІаши леладеча гІулакхашта тІехь ООН Устава положенешца вІаши гІулакхаш леладарах а ГІулакх, тІаккха, цхьан оагІорахьара цаІ шоллагІчо яхачоа тІавахарах мича латт — из-м хинна а дац цхьанна оагІорахьара а — договора политически чулоацамахи юкъарча лостамахи латт.

ХІаьта Советски Союзапарча Договора гонахьа спекуляцеш лелаеча Малхбузен Германерча деятелашка тха ала безам ба цаІ: СССР, ГДР, Польша, Чехословаке, кхыча вежарашха долча мехкий доазонаш дохаргдоацаш хилар Іалашдеш да иштта дола договор хиларах тийша хІама а доацаш; Іалашду Варшавски Договора пачхьалкхений вІашагІкхийттача низаца.

ФРГ-ацарча договоро, чІоагІденна дІаэттача, Советски Союзаца ФРГ-а долча гІулакхий хьакъе керда оагІув хьаелларгъя, экономике а кхыча доакъошка а вІаши пайдане дола гІулакхаш леладара шерра паргІато яла а хьаелла а декхарийла да из Бакъда гІулакх пох лаьтта Іац. Советски Союзеи Польшаи ФРГ-ацара договораш чІоагІдаларо дуккхача даькъе Европе хьаергья керда политически атмосфера. Цо, иштта хета а доагІа, дикка тоаергья Малхбузен Германе европейски социалистически мехкашцара лерттІа дола гІулакхаш хилийтара эша, вешта а Европа Малхбоалени Малхбузени мехкашта юкъе вІаши леладу пайдане дола гІулакхаш дегІадоалалара эша, европейски кхерамзлен лоархІаме йола проблемаш къоастара эша предпосылкаш.

Малхбузехьа нийса уйла еш бола нах европейски машара тІехьаотташ да хьал хІанз. Цу хана чухь цу наха деча гІулакхашта тІа-тІа дукхагІа атакаш ю цхьа къаьстта йолча лагера сагІонгара. Машар безача халкъашта гу из сурт, цох шоай вывода ца еш Іе йиш а яц цар.

Шун юкъарча доацаш йолча доалахочох — Малхбузерча Берлинах массехк дош аргла аз. Шоана дика ма хой, Советски Союзеи ГДР-еи цхьа барт болаш леладу гІулакхаш кхохками кризисни ситуацени хьею детонатор Малхбузен Берлинах ца хилийтара, Германски Демократически Республика законагІа доагІа хьашташи суверенни бокъонаши йоагІача тайпара лоархІарг а йолаш цу города а цига бахача наха а эша лерттІа дола хьалаш Іалашдара тІадерзадаь долга. Оаха лерхІ, Малхбузен Берлина хьакъехьа хІанз еш йолча переговораша эггара хьалха хьашт долча оагІоний позицеш йоашхаргйолаш. ЗаконагІа доагІаш да переговораш хІана хила йиш йолча соглашене чулоацамах хьадда йолча предложенешка йовлаш хилар. Сона хац, — переговорий хьакъехьара вай партнераш мишта хургба, бакъда вай воай оагІорахьара кийча да из гІулакх толамца чакхдаллалца дІадахьа баь барт пайданеи чакхбоаккхаргболаши хилийта а.

Аз дувцаргда, новкъостий, Европе машар чІоагІбара хьакъехьа Советски Союзои ГДР-еи леладеча гІулакхий планагІа къаьстта актуальность йола дунен халкъашта юкъерча вахара цхьадола декхараш КПСС XXIV съезде оттаяьяр машараи дунен халкъашта юкъерча кхерамзленнеи тІехьарча, халкъаш кортамукъеи шоай доІамеи хилара тІехьарча къовсама бІарчча программа. Цо къоастаду Советски Союза хІанзарча этапе йолча арахьарча политика балха керттера декхараши лостамаши. Цу программа теркалду социалистически содружества пачхьалкхений хьашташ. Оаха баркал ях СЕПГ ЦК-анеи ГДР-а правительстванеи цар из хьинаре хьаллацарах. Цо цІаькха а къаьгга тешал ду вай арахьарча политика де лерхІараш цхьатарра хилара, вай союзнически гІулакхаш бокъонца болча бартцхьоагІони доттагІлени отношенеш цІена а дег чура а хилара.

СССР-еи ГДР-еи халкъашта юкъера чІоагІа доттагІал из вай партешта карагІдаьнна сийлахь доккха хІама, вай мехкий коммунисташа цхьан хІамана тІадерзадаь дуккхача шерашка леладаьча гІулакхий результат я. ДоттагІал — из машари социализми котьялара тІехьа цхьана къовсам лоаттабеш хьахиннача вай цхьоагІон са да.

Новкъостий! Вай партеши правительстваши ях ерригача социалистически содружества йоакхонашеи хьаштанцеи, хадданза вІашагІбетт шоай арахьарча политика болх, цунца гІулакха тІехь гучадоал цар политика кІоаргга интернациональни уйла йолаш хилар.

ХІанз вежарашха йолча партеша дикка низ тІабохийт социалистически пачхьалкхений экономически интеграце процесс кхы а шерагІа йоаржаяра. Из Іалаьмате боккхача политически лоархІама гІулакх да, дунен социализм дегІаахара керттерчарех цхьа звено я. Вай тешаш да, марксистско - ленински Іилмаца чІоагІало а дувцаш, боахам лелабареи вІаши гІулакхаш леладареи методаш творчески дегІа а йоалаеш эргаьха тоа а еш, социалистически интеграце гІулакх вежарашха долча мехкашта толамца дІахьалхашка доаккхаргхилараx. Хьадда ала йиш йолаш да из доккха декхар кхоачанадара юкъе Германски Демократически Республика лоархІаме дакъа лоацаргда, аьнна.

Деза новкъостий! Мукъаба сона дегІаена социалистически общество хьалъеча керда толамаш дахар довш шоана а Германски Демократически Республика берригача къахьегамхошта а цІеначa дег чура ловца баккха, шун ираз хилари вахар тоадалари довш ловца баккха.

Даькъала хийла немецки болхлойи ахархойи керттера низ бола Германе Социалистически единни парти.

Тоьлулда Советски Союзеи Германски Демократически Республикаи халкъашта юкъера дохаргдоаца доттагІал! ЧІоагІлулда цар вІаши леладу массе а оагІорахьара гІулакхаш, цар вежарашха йола цхьоагІо!

Даькъала хилда машара, демократена, социальни прогресса тІехьа лоаттабеча къовсаме адамий авангард шоаш долча социализма мехкаша вІаши леладу чІоагІлуш дола гІулакхаш!

Даькъала хийла коммунизм!

* * *

Новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьлага чІоагІа ла а дийгІар, чІоагІа, дІаьхдаь тІоараш детташ дуккхаза юкъагІа а даьхар. Къамаьла тІехьара дешазала чурча наха ура а гІайтта, цхьатарра тІоараш а тохаш, тІайийшар. Зале - «Ура», «Даькъала хийла КПСС!». «ДоттагІал» яхаш цІогІарч детт.

— Деза новкъостий! — йоах новкъоста Л. И. Брежнева. — Юххера а мукъаба сона КПСС Центральни Комитета тІадилла безаме гІулакх кхоачашде а Германе Социалистически единни парте VIII-ча съезда памятни совгІат — СССР халкъа художника Налбандян Дмитре даь Владимир Ильич Ленина портрет дала а.

Вай партеши Советски Союза а Германски Демократически Республика а халкъаши Маркса — Энгельса — Ленина сийлахь доккхача гІулакха, социализманеи коммунизманеи тІехьа лоаттабеча къовсаме вІашагІтохача дохаргдоацача вежарашха долча доттагІлен символ хийла цу совгІатах.

ЧІоаггІа дог гІоатаьнна, ура а айтта, делегаташен хьышашен «Интернационал» доакх. «ДоттагІал» яхаш цхьатарра тІоараш детт зало, КПСС сийдеш цІогІарч детт.

Новкъоста Л. И. Брежнева президиумага дІалу КПСС ЦК СЕПГ VIII-ча съездага лайта моаршал. Юха а чІоаггІа цхьатарра детта делагу тІоараш. СЕПГ берригача члений а, ГДР берригача къахьегамхой цІерагІа съезда делегаташа цхьабарт а болаш, цІенча дег чура вежарашха уйлаш кхайкаьъ КПСС-аи советски халкъи, СЕПГ-а КПСС - эцара. Германски Демократически Республика Советски Союзацара доттагІали интернациональни цхьоагІон чІоаггІа чІоагІъе бІубенна хилар кхайкаду.

ЛИТОВСКИ ССР. Монавски азотни удобренеш еча заводе болх бе йолаялийтай аммиак арахеца керда цех. Цо Іалашдергда аммиачни селитра цехеи карбамида цехеи хадданза болх белга. Цар цхьана арахецаргья итташ эзараш тоннаш минеральни удобренеши доакъара эша азотни добавкаши.

СУРТА ТІА: азотни удобренеш еча завода хьалха латта производственникаш комсомольцаш (аьрдехьара аьттехьа) слесарь-ремонтник Римас Куприс, ТЭЦ слесарь - ремонтник Вацловас Пилипавичюс, ремонт еш вола мастер Антанас Линге, лаборантка Вида Матутите, аппаратчица Стасе Казлаускайте.

М. ОГАЯ сурт.
ТАСС фотохроника.

ТЕХНОЛОГИЙ КОТАЛО

Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе хІанзлехьа гучаювлаш я мехкдаьтта продукци арахецара ах шера план кхоачашъяь коллективаш. Цига хьалха латтачарех я К. Г. Горбатенко керте латта № 21-2 йола установка. ИйслагІа ди да цо июль бетта чотах къахьега. Иштта дика болх беш ба ин. Пиркиси Вольнякови керте латтача установкай технологаш а. Цар ялх бетта план 16-ча июне кхоачашъяьй Сехкан 18-ча июне, кхоачашъяьй ях шера задани заводе йоккхагІа лоархІача П. И. Румянцева керте латтача кхоалагІча цеха коллективо а.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ТІЕХЬАБУСАРАШ ХИЛА ЙИШ ЯЦ

ДИКАГІА ПАЙДА ЭЦА ТОРОНЕХ!

Чакхбаьннаб кердача пятилетка хьалхарча шера цхелагІа бутт. Республике дІахо а хьалдеш да наха чубаха цІенош, тоаду къаьналараш хьалъю промышленнии юртбоахамеи, иштта культурно-бытовойи объекташ Пхе бетта республика халкъа боахамга дІадахийтад 82 миллион сом ахча. кхоачашдаьд 41.6 миллион сома маьха гІишлон балхаш, хьалдаьдаьхад 31.5 эзар квадратни метр хула нах чубаха цІенош.

Цунца цхьана республике капитальни вложенеех пайда эцара план юкъера лаьрхІача 85 процент мара кхоачашъяьяц, 6 миллион сома маьха гІишлошъяра балхаш кхоачаш ца деш дисад.

Кхоачаш ца даьча гІишлошъяра балхий ионагІдола дакъа боахама хьисапе балхаш деча заказчикашка кхоач. Укх шера хьожалаьчох пхе бетта 29 процент ахчах мара пайда ийцабац цар. Хьахьожаяьча средствах пайда эцилга эсала леладу, опытно-экспериментальни заводе (директор н. Смыков). Средствах эца мабоагГІара пайда эцац «Грознефть» объединене, шера планах 23 процент, «Грознефть» объединене УРС-а—28, «Грозвино» объединене — 27, «Главнефтеснаба» Грозненски управлене — 14, маьхха продуктай управлене —14 юрта боахама министерства — 19 процент мара пайда ийцабац.

Республикерча подрядни организацеша пхе бетта план 107 процент кхоачашъяьй, соахкарчул 11 процент лакхъенчай къахьегама овсарле. Юкъера лаьрхІача хьал иштта дале а, 25 организаце пхе бетта заданех лоархІаяьяц, ца деш дисад ши миллион сома маьха гІирсаш.

Организацеш	Район	Кулгалхо	Парторганизаце секретарь	5 бетта план, кхоачашъяр (проц.)
«Грозгазстрой» треста СМУ-4	Октябрьски	Яценко	Тимощенко	89
«Грозгазстроя» УМС	Старопромысловски	Бородин	Соловьев	86
«Старогрознефть» НГДУ СМУ	»	Тихонов	Балахонов	81
«Октябрнефть» НГДУ СМУ	Октябрьски	Степанников	Луценко	67
НГІ АСФР МКХ Ремстройтрест	Заводской	Уциев	Карнаухов	97
Нохч - ГІалгІай гІишлошъяра управлене				
СМУ-5	»	Васюк	Горина	90
СМУ-7	»	Олейников	Кутырев	90
СМУ-8	»	Федотов	Савельева	87
СМУ-11	Гудермесски	Гутерман	Курбатов	77
Юрта боахама Министерства ПМК	Ленински	Чербижев	Хасанов	85

Капиталовложенеех пайда эцара даькъе вай республика тІехьайисар бахьан, эггара хьалхарча даькъе, заказчикашеи юххьанцарча партийни организацешеи цу лоархІамеча дешай е йоаггІа йоакхо ца яр да. Ханнахьа а дика а къоастадац документацешца Іалашдара дешаш. ХьайоагІача документацешта заказчикаша, дукхагІча даькъе, тІахьожам лоаттабац. цудухьа подрядни организацешка хьакхоач уж доккхий Іалаташ долаш. Масала, Министрий Совета УКС-а (нач. Н. Федотов) цхьанна а объекте инженерни коммуникаце дош доагІача тайпара къоастадаьдац, укхаза нийслу УКС-а заказах хьалъеча объекташ вІалла а йоацача газови линешка, водопроводага, электролинешка. дІатІаяхьа езаш оттаяь документацеш.

Геттара эсала латт объекташ оборудованеца Іалашъелга. Министрий Совета УКС-е даим ца тоъаш хул электрооборудовани, бойлераш, насосаш, вентилятораш, кхы тайпа оборудовани. Эсала Іалашъю оборудоване комплекташца юрта боахама министерства гІишлой объекташ а.

Бехказа бовла моллагІа бахьанаш лехе а шийи ханнахьа декхар дІа ца далара заказчикаш бехке ба. Цар кхетале деза, гІишлошъяра организацеш боахама расчетах болх беш йолга а. ХІаьта доагІар дІа ца даларца подрядчикий болх шоаш юхабетталга а.

Пхи бутт дІабаьннаб укх шера. ХІанале финансировани яра дош хьогга къоастадаь хила дезар. Юрта боахама министерство хІанале а 250 эзар сом декхарийла яхай «Чечингсельстрой» треста, иштта цу треста декхар доалл «Сельхозтехника» а «Грозвино» а объединенешка.

ДерттІа дархІа йиш йолаш дац «Главтабак» организацешка 1969 шера дена 3 эзар сом декхар доаллаш хилар. Средствах бизза пайда эцара де йиш мел яр деш бац подрядчикаши цар партийни организацеши.

Вай республике ийза а ца Іеш, йовзаш я «Чечингушводстрой» гІишлошъяра управлени. дуккхаза яьхай цо СССР Министрий Советеи ВЦСПС-еи карара кара тела Ше байракх. Пхе бетта план тІехкхоачашъяьй цо шийи низаца, соахкарча ханаца нийсдича балхий боарам 20 процент лакхбаьб. Бакъда субподрядни организацеша юхатетт цун болх. 5 бетта цар хьабеннабац 300 эзар сомал тІех мах бола болх. Водстроя объекташка болх эсала беш я № 479 йола мостопоезда коллектив, цо 5 бетта дІа ца туш бисаб 91 эзар сома маьха болх. № 324 йолча гІишлон монтажни поездо — 103 эзар сом.

Къаьстта белгалбаккха боагІа специализировании организацей болх. Цкъарчоа деррига а лерттІа да цар — балхий боарама план кхоачашъю. Генподрядчикашца цхьана пусковой объект йолаялийта езача кхаьчача шоашта бола аьттув лех - Доккхий балхаш хьа а лийпе, вожаш деш лаьттараш чакх ца доахаш дут. Из хурдийьнна практика чІоаггІа хоалуш я «Кавэлектромонтажа» монтажни управлене (нач. нов. Колесников), «Югмонтажавтоматика» СМУ (нач. нов. Виноградов) «Кавказсантехмонтажа» ПМК (нач. нов. Литовченко). Цу кхаь организаце. Чечингушводстроя на кхоачаш ца деш дитад 50 эзар сома маьхага кхоачаш дола монтажни балхаш. Дукха а объекташ дІа ца луш тІехьаювл «Промвинтеляцеи» «Промсвязьмонтажеи» организацеша во болх беш хиларах а

ГІишлошъераш тІехьабусаш хилара цІенхаштара бахьан да шийи ханнахьа моттигерча гІишлой материалашцеи автотранспортацеи уж Іалаш ца бар. Уж материалаш йолаш моттигаш Іалаьмате дукха йоллаше, а вай республике гІишлош хьалъеча чІоаггІа ца тоъаш я гІум, аьта тІо, жагІа, кІир. ХІаьта автоуправлене (нач. нов Алещенко) карьероуправленера уж дІаяхьара план кхоачашъяц.

Кхоачамхилла болх беш яц юрта боахама министерства ПМК. Цо кхоачашъяьяр 1970 шера план, кхоачашъяьяц укх шера цхьаккха бетта план а. ГІулакх иштта дале а хІанзалца е юрта боахама Министерствас а (нов. Полушкин), е парте Ленински райкома а (нов. Галкова) из гІулакх лертІадаккхара даь хІама дац.

КПСС райкомаша ледара кулгалду юххьанцарча партийни организацей балха. Кхоачам ба план кхоачаш ца яьча 25 организацех Ленински районе — 4, Заводской районе — 6, Октябрьски районе — 4 я аьлча. Цу организацешка эсала я къахьегамеи производственнии дисциплина. бизза пайда эцац транспортахи механизмехи, йоаржаяьяц социалистически яхь. ледара ледабу нахаца бу политико-кхетама болх. гІишлош хьалъеча майдашка болхлошта хила доагІа хьалаш вІаштІехьдаьхадац, во латт кхоачашдеча балхашта тІахьожам лоттабелга. Из эггара а хьалха «Кавсантехмонтажа» ПМК-на (нов Литовченко) — Заводской района доагІаш да.

Республика гІишлошъерашта хьалхашка доккхий декхараш латт. Уж кхоачашдара юххьанцарча партийни организацей, хІара коммуниста, кулгалхочун декхар да беррига болхлой оарцагІбахар, социалистически яхь вІаштІехьъяккхар, ерригача коллективай низ, хьинар средствах дикагІа пайда эцара, пусковой объекташ сихагІа хьалъяь яхара тІаберзабар.

1971 ШЕРА 13 ИЮНЕ ПХЕЗЛАГIА ХЕРЖАЧА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ ХЕРЖА ДЕПУТАТАШ

Абдулаев Iаддалий Абуязид, КПСС Советски райкома секретарь, № 110 йола Асланбек-Шериповски хоржамий округ.

Абдулаева Якъуба Малика, «Октябрьнефть» яхача мехкдаьттен газй йоаккхача управлене гIишлон-монтажни участка маляр-штукатур. № 28 йола Алексеевски хоржамий округ.

Абдулкаримова Халида Асмаъ, Грозненски района къахьегамхой депутатий Старосунженски юрта Совета председатель. № 69 йола Старосунженски хоржамий округ.

Абдулмуслимова Iаддалвелида Тамара, Ведана района Кирова цIерагIча колхоза колхозхо, № 58 йола БелгIатой хоржамий округ.

Абдулсаламов Iабдулсалама ШаIип, Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза председатель. № 64 йола Комсомольски хоржамий округ.

Абубакаров ИсмаIалий Мохьмад, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретарь. № 78 йола Новогрозненски хоржамий округ.

Абдуева Муцlий Iайна, «Надтеречный» яхача комсаш лелаеча совхоза доярка. № 89 йола Надтеречни хоржамий округ.

Адаев Iаддал-ВоахIаба СаIит, Ножай-Юрта района Калинина цIерагIча колхоза тракторист. № 107 йола Ножай-Юрта хоржамий округ.

Алдаева Iаьласолта Совдат, Шаьла района Куйбышева цIерагIча колхоза колхозхо. № 134 йола БIачий-Юртара хоржамий округ.

Аксюкова Тейя Ивановна, Грозненски вагонни депо гIонна йолча цеха бригадир. № 38 йола Свердловски хоржамий округ.

Албастов Абой Идрис, Нохч-ГIалгIай АССР юстице министр. № 15 йола Хмельницки хоржамий округ.

Албогачиев Оарцхой АртагIа, Наьсарен района «Экажевский» совхоза звеньевой, № 97 йола Экажкъонгий-Юрта хоржамий округ.

Алдамов Халида Шарип, Урус-Мартана района Мичурина цIерагIча совхоза бригадир. № 122 йола Оалхазар-Отарера хоржамий округ.

Александрина Татьяна Петровна, Шелковской района Менжинске цIерагIча колхоза колхозхо. № 144 йола Гребенской хоржамий округ.

Алмазов Iаддалий Илез. Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета член, № 139 йола Новоатагински хоржамий округ.

Алатаев Эдельгири, Ножай-Юрта района «Ильича васкеташ» яхача колхоза звеньевой. № 109 йола Ялхой-Мохкски хоржамий округ.

Амирханова Керама Фатима, Грозненски радиотехнически завода прессовщица. № 26 йола Школьни хоржамий округ.

Апряткин Семен Семенович, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь, № 43 йола Горьковски хоржамий округ.

Аристов Ким Петрович. КПСС Сунженски райкома хьалхара секретарь. № 118 йола Орджоникидзевски хоржамий округ.

Арсаева Мохьмада Тамара, Гудермесски городской быткомбината швея-мотористка. № 74 йола Гудермесски хоржамий округ.

Арсамакова Iаьлий Яха, Шаьла района парте XX съезда цIерагIча колхоза колхозхо. № 111 йола Борзоевски хоржамий округ.

Асаева Османа Хьалимат, Шаьла района «Автуринский» совхоза болхло. № 131 йола Овтарара хоржамий округ.

Астахова Надежда Степановна, В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чаккхдоахача завода оператор. № 20 йола Индустриальни хоржамий округ.

Асхабов Ахьмад, Ачхой-Мартана района «Овощевод» яхача совхоза тракторист. № 53 йола Валарга Iара хоржамий округ.

Аушева Махьмада Лидия, «Электроинструмент» завода слесарь-сборщица. № 93 йола Наьсарен-заводской хоржамий округ.

Ахмаева Бакисат, «Самашкинский» совхоза звеньевая. № 57 йола Самашкински хоржамий округ.

Ахматова Солтмурада Раиса, Нохч-ГIалгIай АССР писателий Союза правлене председатель. № 104 йола Бенойски хоржамий округ.

Багалова Мутуша Зулейха, Х. Нурадилова цIерагIча Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен драматически театра артистка. № 5 йола Киевски хоржамий округ.

Баматгиреев Ширване Мохьмад, КПСС Урус-Мартана райкома хьалхара секретарь. № 128 йола Мичурински хоржамий округ.

Барахоева Элбазкъий Лемка, «Назрановский» совхоза доярка. № 90 йола Дошлакъа-Юртара хоржамий округ.

Беляев Олег Семенович, профсоюза Нохч-ГIалгIай областной Совета председатель. № 45 йола Карпински хоржамий округ.

Боков ХьакIаьша Хьажбикар, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретарь. № 23 йола Строительни хоржамий округ.

Бондарева Надежда Ивановна, Грозненски шурий совхоза доярка. № 66 йола Победински хоржамий округ.

Бондаренко Татьяна Ивановна, «Грознефтегаз» мехкдаьтта газови промыслови управлене технологически установка оператор. № 49 йола Пугачевски хоржамий округ.

Брыксин Евгений Васильевич, Нохч-ГIалгIай АССР Паччахьалкхен планови комиссе председатель. № 4 йола Калинински хоржамий округ.

Бузуртанов Махьмада Бахьаудин, Нохч-ГIалгIай АССР Моттигерча промышленноста министр. № 80 йола Ачалкхера хоржамий округ.

Бурмистров Константин Дмитриевич, Нохч-ГIалгIай АССР прокурор. № 102 йола Мекенски хоржамий округ.

Вавилина Валентина Александровна, Грозненски консервни завода болхло. № 14 йола Ставропольски хоржамий округ.

Варлашкин Василий Вениаминович, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома организационно-партийни балха отдела заведующи. № 145 йола Дубовской хоржамий округ.

Вахаев Висе Рамазан, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретарь. № 36 йола Новопромысловски хоржамий округ.

Вахидов Iаддал-ВоахIаба Iаддал-Хьалим, Ачхой-Мартана района КПСС XX партийни съезда цIерагIча колхоза председатель. № 137 йола Майртупски хоржамий округ.

Воронкин Анатолий Иванович, КПСС Ачхой-Мартана райкома хьалхара секретарь. № 52 йола Буматара хоржамий округ.

Вышкворок Валерий Михайлович, Гудермесски локомотивни депо слесарь. № 75 йола Деповски хоржамий округ.

Гайрбеков ГIайрбика Муслим, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатель. № 124 йола Гехински хоржамий округ.

Гайтамиров Хьасана Ширвани, «Атагинский» совхоза тракторист. № 68 йола Йоккхача-АтагIара хоржамий округ.

Гапаева Исраьила Медна, Ачхой-Мартана района «Новосельский» совхоза болхло. № 56 йола Номвосельски хоржамий округ.

Гачаев Хьусейн, «Гудермесский» совхоза бригадир. № 72 йола БоргIанера хоржамий округ.

Геримсултанов Джунаид, А. Шерипова цIерагIча колхоза бежа Iу. № 105 йола Галайтински хоржамий округ.

Гостимиров Хьамзата Султан, КПСС Наьсарен райкома хьалхара секретарь. № 91 йола ТIой-Юртара хоржамий округ.

Громов Павел Николаевич, ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь. № 7 йола Красномолотовски хоржамий округ.

Гуреев Петр Яковлевич, Нохч-ГIалгIай АССР финансай министр. № 27 йола Ульяновски хоржамий округ.

Гусинин Николай Иванович, Нохч-ГIалгIай АССР чурча гIулакхий министр. № 96 йола СурхотIара хоржамий округ.

Давыдова Анна Иосифовна, Грозненски маьхк еча комбината болхло. № 12 йола Севастопольски хоржамий округ.

Дахаев Дахий Нажа, КПСС Ведана райкома хьалхара секретарь. № 60 йола МахкатIара хоржамий округ.

Денисова Антонина Николаевна, Сунженски района «Коммунизмага бода никъ» яхача колхоза бригадир. № 117 йола Нестеровски хоржамий округ.

Дзаурова Османа Тамара, Нохч-ГIалгIай Паччахьалкхен педагогически институтa студентка. № 2 йола Дзержински хоржамий округ.

Дорогочинский Акивий Зиновьевич, Грозненски мехкдаьтта Iилма-тохкама института директор. № 25 йола Чернышевски хоржамий округ.

Дорохов Михаил Акимович, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретарь. № 147 йола Новощедрински хоржамий округ.

Дроздова Надежда Пантелеевна, № 6 йолча гIишлон-монтажни управлене маляр-штукатур. № 18 йола Выборгски хоржамий округ.

Дударов Мумаде Дамад, «Верхненаурский» совхоза тракторист. № 88 йола Мекен-Юртара хоржамий округ.

Дударкаева Ахьмада Камет, «Горячеисточненский» совхоза комбайнер. № 67 йола Правобережни хоржамий округ.

Дурдиев Яхьъяй Шамил, «Ермоловский» коа тIара оалхазараш лелалеча совхоза директор. № 62 йола Алхан-Калински хоржамий округ.

Еременкина Мария Семеновна, Грозненски района 1 Мая цIерагIча колхоза бригадир. № 68 йола Кень-Юртара хоржамий округ.

Жигалов Василий Ильич, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советерча пачхахьалкхен кхерамзлен Комитета председатель. № 22 йола Маяковски хоржамий округ.

Жукова Нина Александровна, «Электроприбор» завода болхло. № 42 йола Бутенковски хоржамий округ.

Ибрагимова Iаддалий Малика, № 7 йолча юкъерча школа хьехархо. № 126 йола Горски хоржамий округ.

Иванова Надежда Семеновна, Сунженски района XIX партийни съезда цIерагIча колхоза доярка. № 121 йола Троицки хоржамий округ.

Исаева Нуришат, Нохч-ГIалгIай химически завода болхло. № 29 йола Войковски хоржамий округ.

Исмаилов Ахьмада Iубайд, къахьегамхой депутатий Гудермесски городской Совета исполкома председатель. № 76 йола Машеннаькъа хоржамий округ.

Истомин Петр Семенович, къахьегамхой депутатий Грозненски городской Совета исполкома председатель. № 47 йола Кимовски хоржамий округ.

Кагерманов Дений Оалхазар, «Гойтинский» совхоза директор. № 125 йола ГIойтIара хоржамий округ.

Карпцова Таисия Николаевна, «Кавказ» колхоза агроном. № 82 йола Промысловски хоржамий округ.

Качлишвили Николай Захарович, Къилбаседа-Кавказски Iилма-тохкама а проектни а института директор. № 41 йола Ханпаша-Нурадиловски хоржамий округ.

Килоева Люба, Наурски района «Ще Байракх» яхача колхоза доярка. № 99 йола Ищерски хоржамий округ.

Кириченко Галина Федоровна, медицински инструментий Гудермесски завода токарь. № 73 йола Гудермесски-Заводски хоржамий округ.

Кондратенко Виталий Яковлевич, «Октябрьнефть» мехкдаьттен газй йоаккхача управлене скважинашта капитальни лаьттан кIаларен ремонт яра бурувдетар. № 31 йола Космодемьяновски хоржамий округ.

Каноненко Галина Филипповна, Октябрьски революце орден лелаеча «Старогрознефть» мехкдаьттен газй йоаккхача управлене мехкдаьтта даккхара оператор. № 46 йола Катаямовски хоржамий округ.

Коригова Закречун Iайшет, № 18 йолча юкъерча школа хьехархо. № 81 йола МалгIабика хоржамий округ.

Костоева Эльбердий Мадина, Назрановски трикотажни фабрика барзкъаш доахар. № 94 йола Наьсар-Кертера хоржамий округ.

Крючкова Раиса Ивановна, мехкдаьтта дIаахийтара оператор. № 40 йола Урицки хоржамий округ.

Кузнецов Михаил Алексеевич, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча суда председатель. № 140 йола Октябрьски хоржамий округ.

Курбанова Къейсара Узупат, «Горец» совхоза доярка. № 127 йола Грушевски хоржамий округ.

Лагутин Сергей Михайлович, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советерча телевиденеа радиовещанеа гIоллачаарча Комитета председатель. № 100 йола Калиновски хоржамий округ.

Лазуткин Николай Андреевич, «Ассинский» сомий-баьцадаарий совхоза директор. № 115 йола Коммунистически хоржамий округ.

Леонов Дмитрий Андреевич, эскаре гIулакх дер. № 6 йола Краснознаменни хоржамий округ.

Летковская Таисия Борисовна, Грозненски нефтемаслозавода установка начальник. № 16 йола Андреевски хоржамий округ.

Лопатин Петр Дмитриевич, КПСС Надтеречни райкома хьалхара секретарь № 87 йола Знаменски хоржамий округ.

Любимцева Валентина Александровна, мехкдаьтта даккхара оператор. № 86 йола Горагорски хоржамий округ.

Магомадов Дудий Ваха, «Джалка» совхоза тракторни бригада бригадир. № 143 йола Шаьла Правобережни хоржамий округ.

Мамаев Iаддалхьажий Мохьмад, Нохч-ГIалгIай респотребсоюза правлене председатель. № 129 йола Урус-Мартана хоржамий округ.

Матаев Берс, «Лермонтовский» совхоза звеньевой. № 51 йола Ачхой-Мартана хоржамий округ.

Миронова Нина Борисовна, Республикански больница хертера лор. № 8 йола Первомайски хоржамий округ.

Мирчев Федор Васильевич, Нохч-ГIалгIай АССР торговле министр. № 141 йола Сержень-Юртара хоржамий округ.

Мичураева Зулай, «Шалинский» совхоза звеньевая. № 135 йола Герменчукера хоржамий округ.

Назаров Виктор Борисович, Ленина орден лелаеча «Грознефть» объединене начальник. № 44 йола Малхбузен хоржамий округ.

Нутаева Азман, «Пищемаш» завода токарь. № 133 йола Аргунски хоржамий округ.

Оздоев ИсмаIалий Къурейш, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель. № 71 йола Чечен-Аулера хоржамий округ.

Оздоева Iаддалий Хамисат, Орджоникидзе цIерагIча совхоза йоккхагIйола доярка. № 119 йола Первомайски хоржамий округ.

Осмаев Чадий Ахьмад, КПСС Шаьла райкома секретарь. № 132 йола Аллеровски хоржамий округ.

Осмаловская Лариса Алексеевна, трамвай лехкар. № 9 йола Пионерски хоржамий округ.

Пальчиков Гавриил Федорович, «Грознефтехимзаводы» объединене начальник. № 21 йола Кировски хоржамий округ.

Подпорина Людмила Васильевна, радиоаппаратура монтажник. № 32 йола Котовски хоржамий округ.

Полушкин Иван Васильевич, Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама министр. № 113 йола Ассински хоржамий округ.

Попов Николай Николаевич, Къилбаседа-Кавказски машенаькъа Грозненски отделене начальник. № 39 йола Спартаковски хоржамий округ.

Правенький Николай Яковлевич, КПСС Грозненски горкома хьалхара секретарь. № 35 йола Нахимовски хоржамий округ.

Расторгуев Юрий Леонидович, Къахьегама Цlеча Байракха Грозненски мехкдаьтта института ректор. № 1 йола Ленински хоржамий округ.

Саидов Ахьмада Султан, «Трансмаш» завода слесарийсборщикий бригадир. № 48 йола Нефтемайски хоржамий округ.

Саламова Iаддалхьалима Роза, Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама Комитета председатель. № 55 йола Коатарой-Юртара хоржамий округ.

Самарский Григорий Гаврилович, КПСС Шелковской райкома хьалхара секретарь. № 146 йола Каргалински хоржамий округ.

Санько Давыд Прокофьевич, КПСС МалгIабика райкома хьалхара секретарь. № 83 йола Долакоара хоржамий округ.

Синельников Сергей Васильевич, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместитель. № 11 йола Пушкински хоржамий округ.

Синюхаев Григорий Афанасьевич, «Октябрьнефть» мехкдаьттен газй йоаккхача управлене № 3 йолча районни инженерно-диспетчерски служба мехкдаьтта дахара вола мастер. № 37 йола Октябрьски хоржамий округ.

Склокин Григорий Васильевич, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь. № 34 йола Мичурински хоржамий округ.

Слесарев Виктор Петрович, буруй деттара балхий Старогрозненски управлене бурув тохара мастер. № 50 йола Ташкалински хоржамий округ.

Слюсарев Алексей Миронович, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместитель. № 138 йола Мескер-Юртара хоржамий округ.

Столбовский Михаил Николаевич, бурув тохара балхий Карабулакски управлене бурув деттар. № 114 йола Карабулакски хоржамий округ.

Стрельцов Михаил Гордеевич, Грозненски локомотивни депо тепловоза машинист. № 30 йола Конотопски хоржамий округ.

Сухоруков Юрий Васильевич, КПСС Грозненски райкома хьалхара секретарь. № 70 йола Толстов-Юртара хоржамий округ.

Такалашова Асмаъ, Ленина цIерагIча колхоза звеньевая. № 136 йола Курчалоевски хоржамий округ.

Титухина Надежда Ивановна, «Наурский» яхача комсаш лелаеча совхоза бригадир. № 98 йола Алпатовски хоржамий округ.

Умаров Iамарий Мухари, Нохч-ГIалгIай АССР просвещене министр. № 130 йола Шалажера хоржамий округ.

Ужахова Махьмада Лейла, Назранерча юкъерча школа хьехархо. № 92 йола Назранера хоржамий округ.

Ушакова Мария Павловна, Грозненски швейно-производственни объединене швея-мотористка. № 3 йола Ждановски хоржамий округ.

Феденко Валентина Семеновна, производственно-товарни контора № 1 йолча цеха оператор. № 24 йола Центральни хоржамий округ.

Федичева Надежда Степановна, Шелковской района «Червленский» колхоза звеньевая. № 148 йола Червленски хоржамий округ.

Федоров Иван Никитич, КПСС Наурски райкома хьалхара секретарь. № 101 йола Калиновски юрта хоржамий округ.

Филипченко Ольга Александровна, «Малгобекнефть» мехкдаьттен газй йоаккхача управлене тIовнашкара давления лоаттаяра цеха оператор. № 84 йола Чкаловски хоржамий округ.

Хадижев Шамсуди, Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене № 4 йолча гIишлон-монтажни управлене каменщик. № 13 йола Славянски хоржамий округ.

Хаджимурадова Хьули, Гудермесски района «Октябра 40 шу» яхача колхоза звеньевая. № 79 йола Суворов-Юртара хоржамий округ.

Хамидова Абой Тамара, Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза доярка. № 123 йола Iалхан-Юртара хоржамий округ.

Хутаева Мингий Зоя, Галински юкъерча школа хьехархо. № 142 йола Шаьла-Левобережни хоржамий округ.

Чайкин Анатолий Анатольевич, КПСС Гудермесски горкома хьалхара секретарь. № 77 йола Кашкельдински хоржамий округ.

Часыгов Османа Паша, Наьсарен совхоз-техникума тракторист. № 95 йола Пхьилекъонгий-Юртара хоржамий округ.

Чараева Михажа, Ножай-Юрта района Орджоникидзе цIерагIча колхоза колхозхо. № 108 йола Саьсанара хоржамий округ.

Чахкиев Алсбика Осман, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместитель. № 54 йола Закий-Юртара хоржамий округ.

Чипиженко Нина Федоровна, М. Ю. Лермонтова цIерагIча Нохч-ГIалгIай драматически театра актриса. № 10 йола Пролетарски хоржамий округ.

Чудаков Николай Матвеевич, Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене начальник. № 19 йола Заводской хоржамий округ.

Шамсадов Баудин, «Керда вахар» яхача колхоза воккхагIвола скотник. № 112 йола Советски хоржамий округ.

Шапошникова Мария Васильевна, Наурски района Калинина цIерагIча комсай лелаеча совхоза бригадир. № 103 йола Наурски хоржамий округ.

Шашков Юрий Павлович, Ленина орден лелаеча «Грознефть» объединене транспортни контора шофер. № 33 йола Куйбышевски хоржамий округ.

Шилов Леонид Александрович, Грозненски химически комбината директор. № 17 йола Верхоянски хоржамий округ.

Щеголева Валентина Михайловна, Грозненски района № 1 йолча шурни совхоза Iаьсий леладер. № 65 йола Кударински хоржамий округ.

Элиханов Iусмана Ваха, Сунженски района Ленина цIерагIча колхоза тракторист. № 120 йола Серноводски хоржамий округ.

Энгиноева Мовладе Яха, Надтеречни района «Новогорский» яхача комсаш лелаеча совхоза болхло. № 85 йола Гвардейски хоржамий округ.

Эрзанукаева Шумайсат, Ведана района Ленина цIерагIча колхоза скотница. № 59 йола Ведана хоржамий округ.

Эсмухамбетов Наурды Акватович, «Шелковский» совхоза воккхагIвола жа Iу. № 149 йола Шелковской хоржамий округ.

Юсупов Аюб, Ведана района парте XXIII съезда цIерагIча колхоза шурай-товарни ферма заведующи. № 61 йола ЦIа-Веданара хоржамий округ.

Янгульбаев Ахьмада Ваха, КПСС Ножай-Юрта райкома хьалхара секретарь. № 106 йола Зандакъера хоржамий округ.

Ясинецкая Людмила Петровна, Сунженски района Шеча Эскара цIерагIча колхоза председатель. № 116 йола Красноармейски хоржамий округ.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР-е ГIОЛЛА 1971 ШЕРА 13 ИЮНЕ КЪАХЬЕГАМХОЙ ДЕПУТАТИЙ РАЙОННИ, ГОРОДСКОЙ, ЮРТИЙ, ПОСЕЛКАЙ СОВЕТАШКА ДАЬЧА ХОРЖАМИЙ ИТОГЕХ БОЛА

ХОАМ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумага къахьегамхой депутатий районни городскойни Советий исполнительни комитеташкара хьаккхьачай Нохч-ГIалгIай АССР-е гIолла къахьегамхой депутатий районни, городской, юртий, поселкай Советашка хоржамаш деча кхаж тассарах хьахиннарий хьакъехьара йизза йола даннеш.

Хоржамаш даьд 12 районни, город Грозне 4 районни, республикански доалерча 3 городской, районни доалерча 2 городской 166 юртеи 3 поселкан къахьегамхой депутатий Советашка.

Хоржамаш деча хана кхаж тоссача дакъа лоацаш хиннаб берригача харжархоех районни Советашка 272025 харжархо, е 99,99 процент; город Грозне районни Советашка 219839 харжархо, е 99,99 процент; республикански доалерча городской советашка 272344 харжархо, е 99,99 процент; районни доалерча городской Советашка 11951 харжархо, е 100 процент; юртий Советашка 276421 харжархо е 99,99 процент; поселкови Советашка 11621 харжархо, е 100 процент.

Депутаталла харжа оттабаьча кандидаташта тIехьа кхаж тессаб: районни Советашка 271744 харжархочо, е 99,90 процент; духьала — 281, е 0,10 процент; город Грозне районни Советашка 217901 харжархочо, е 99,12 процент, духьала 1938, е 0,88 процент; республикански доалерча городской Советашка 270252, е 99,23 процент; духьала — 2092 харжархочо, е 0,77 процент, районни доалерча городской советашка 11907 харжархочо, е 99,63 процент; духьала — 44 харжархочо, е 0,37 процент; юртий Советашка 275878 харжархочо, е 99,80 процент; духьала 543 харжархочо, е 0,20 процент; поселкови Советашка 11568 харжархочо, е 99.54 процент; духьала — 53 харжархочо, е 0,46 процент. Харцахьа лаьрхIа бюллетенеш хиннадац.

Цу тайппара, кIезига мара юкъера ца боалаш берригача харжархоша дакъа лаьцад хоржамашка, массане а цхьатарра кхаж тессаб коммунистийи парте боацарийи блока кандидаташта тIехьа.

Берригаш а Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхой депутатий районни городской, юртий, поселкай Советашка депутаталла харжараш 9063 саг ва. Депутатех болхлойи колхозхойи 5949 саг, е 65,6 процент; кхалнах — 4397, е 48,5 процент; КПСС членаши членалла кандидаташи 3497, е 38,6 процент; парте боацараш 5566, е 61,4 процент. Херажча депутатех 2941 саг е 32.5 процент 30 шерага кхаччанца ханаш йолаш ба; 1601 депутат е. 17,7 процент ВЛКСМ членаш ба.

Шелковской района къахьегамхой депутатий Кобински юрта Советe хоржамаш даьча цхьан хоржамий округе кандидата тIехьа дукхагIа болча харжархоша кхаж тессабац. хIаьта из депутаталла ца хоржаш а висав. Цу хоржамий округе гIолла «Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхой депутатий районни городской, поселкови, эулий, станчаши юртий Советашка хоржамаш дара хьакъехьарча Положенега» хьежжа керда хоржамаш хургда.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиум.

БАРХIАЗЛАГIА ХЕРЖАЧА РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ДЕПУТАТИЙ СПИСОК НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР

Вахаев Висий Рамазан, КПСС Нохч-ГIалгIай обкома шоллагIа секретарь. Урус-Мартана округ.

Небиев Вахий Алаш, Н. А. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чаккхдоахача завода оператор. Заводской округ.

Оздоев Исмейлий Къурейш, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель. Наьсарен округ.

Писковацкая Зинаида Сергеевна, Наурски района «Советская Россия» яхача комсий совхоза бригадир. Наурски округ.

Титов Федор Егорович, РСФСР кхыча мехкашцарча гIулакхий министр. Ленински округ.

Чеботарева Вера Михайловна, Грозненски района 1 Мая цIерагIча колхоза доярка. Гудермесски округ.

Эсамбаев Iаьласолтий Махьмуд, Нохч-ГIалгIай пачхахьалкхен филармоне артист. Шаьла округ.

«Красный молот» завода № 13 йолча фонтании арматура коллективо чIоагIа лоархIаши сий деши ва токарь Старокожев Виктор Семенович. 21 шу гаргга ха я цо цига болх бу. ХIанз йиълагIча разрядагIа болх беш ва из. Цу шерашка ше Iоаяь опыт дIа а луш цо кийчбаь токараш дукха ба. ХIаьта укх шера цо кийчваьа ши токарь. Цхьа смена дIаяхийтац балха тIа хьалха латтача токара смена норма 150 процент кхоачаш ца еш. Дукхача шерашка иштта хьинаре къахьегарах цеха болхлошта юкъе хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи елар цунна.

СУРТА ТIА: болх беш ва токарь В. Старокожев.

И. Плиева сурт.

ДЕКХАРАШ
КХОАЧАШДУЛУРГ ДОЛАШ ДА

Лакха къахьегама толамаш доахаш дIадоладаьд нийслагIча пятилетка ер хьалхара шу тха совхоза хьайбаш леладераша. Ханал хьалха кхоачашйир хьайбай продукци яккхарен из пачхахьалкхенга йохкарен хьалхарча квартала план.

КПСС XXIV съезд хинначул тIехьагIа производство лакхъяра йола шоай торонаш а лаьрхIа керда лакха социалистически декхараш тIаийцар боахама къахьегамхоша. ХIаьта уж кхоачашдара шерра социалистически яхь а йоаржаяь хIанз денгара денга лакхдеш боагIа уж балха хьокхамаш.

НийслагIча пятилетка укх ах шера планагIа 990 тонн шура йохка езаш бар боахама фермай болхлой. Из план ханал хьалха кхоачашъяра дукха къахьийгад цар. Хьалха дийнахь мара ца доажадеш хинна доахан хIанз бийсан а доажаду. Цул совгIа шура лакхъяра баьца хьоар, концентраташ лу деттача доаханна. Цу гIулакхаша дика лакхъяьй шура. Иштта хIара дийнахь планагIа 5100 килограмм яккха езача юкъера лаьрхIача 7300 килограмм шура йоаккх боахаме. ХIаьта пачхахьалкхенна шура дIаэцача пункташка хIанале дIаеннар 892 тонн я. ТкъоалагIча июне хийцца кхоачашъергья хьайбаш леладераша пачхахьалкхенга шура йохкара план.

Из толам боаккхаш къаьстта дика къахьийгар доярка Исаева Арапатас. Массехк шера цо толамца баьча балха партен правительстван лакха мах а баь дукха ха йоаццаш Къахьегама Цlеча Байракха орден елар цунна.

ХIаьта миштта латт боахаме дулх даккхарен из пачхахьалкхенга дохкарен гIулакхаш? Ах шера планах пачхахьалкхенга 275 тонн дулх дохка дезаш ба совхоза къахьегамхой, ХIанзале деххар 190 тонн да. ХIаьта пачхахьалкхенга дулх дохкара ах шера меттел шера план а ханал дукха хьалха кхоачашъе резерв йолаш ба совхоза хьайбаш леладераш.

Иштта, хIанз боахаме дулха лаьрхIа кхоабаш йиъ эзар хьакхеи лоаман даьгIенашка доажадеш ялх бIаь бежани да. ХIанз дулха лаьрхIа кхоабача хьакхарчех ахане дукхагIа яраш юкъера лаьрхIача бIаь итт килограмм дозал долаш я. Царех цхьа эзар хьакхеи, хIанз хIаране кхо центнер оза кхо бIаь бежани дIаделча кхоачашъяь хургья пачхахьалкхенга дулх дохкара ах шера план. Из гIулакх пхийттлагIча июне чакхдоаккхаргда боахама къахьегамхоша.

Йолаш я боахама тIадоагIача шера пачхахьалкхенга дулх дохкара хьалхарча квартала план кхоачашъяра резерв а. Укх шера хIанзле кхо эзари йиъ бIаьи хьакхий хурск яьккхай боахама хьакхарч леладераша. ДIадахача шера укх хана яьха хинначарца нийсйича 660 хурск дукхагIа я уж. Царех ши бутт баьнна ши эзар хурск хIанз дулха лаьрхIа кхаба йолаьй.

Уж толамаш доахаш шоай балха лакха хьокхамаш гойташ къаьстта дика къахьийгар хьакхарч леладераша Социалистически Къахьегама Турпала Цапок Мария, дIаяхача пятилетке толамца баьча балха партен правительстван лакха мах а баь укх денощка Ленина орден еннача Бойко Аннас, Шевелева Еленас, кхыбараша.

Дика къахьегаш ба доахан леладераш а. Иштта, хIанзле бIаь Iаттана тIехьара юкъера лаьрхIача 52 Iаслаг даьккхад цар. ДIадахача шера укх ханна хIара бIаь Iаттана тIехьара даьккхар 39 Iаслаг мара дацар.

Хьайбашкара йоаккха продукци лох а ца йолийташ, уж юкъера а ца доалийташ Iангара дахара беррига низ, теркам тIабаххийта лард йоллаш ба хIанз совхоза къахьегамхой. ХIаьта Iан замалахь хьайбай продукци лох ца ялийтара лоархIамера дар да уж тайп-тайпарча доакъарца Iалашдар.

Доакъара лаьрхIа йиъ бIаьи кховзткъа гектара тIа люцерна я боахаме дIайийна. Цул совгIа ткъаьи барайтта гектара тIа рожь а я. КIира хьалха аьла лаьрхIа хьакха йолаьй люцерна. Укх шера пя мах бола доакъар планагIа 400 тонн Iалашде дезаш ба боахама хьайбаш леладераш. Берригача люцернах хIанз хьакха езаш йиъар 40—50 гектар мара яц. ХIаьта хIанз болх бе йиш йолча хана хьекха люцерна гульяра, цунах аргIаш дара кхыча методашца Iалашъяра совхоза беррига болхлой, кхыметтел конторе къахьегаш бараш а оарцагIбаьнцаб.

Йол Iалашъеш къаьстта дика къахьег агрегаташ тIа болх беча Желудков Сергея, Шамурзаев Имама, Висиtаев Султана, аьла холаш хьалдеча Алпаутов Шахаба, холаш дечарна йол хьалхувдаеча агрегаташ тIа болх бечар Темиров Хаеса, Эскиев Шамсудина, кхычар.

Аьла лаьрхIа люцерна хьекхача кхашкара укх шера кхозза-диазза люцерна хьакха дага ба совхоза къахьегамхой. ХIаьта дагахь дар кхоачашдара хIанз люцерна хьекха, гульяьча кхашка из культура сихагIа тIаяллийтара минеральни удобренеш йохкаш, хий дуллаш ба уж.

Лоаца аьлча КПСС XXIV-ча съезда решенеша дог айдаь, шоаш укх шера тIаийца декхараш толамца кхоачашдара беррига низ, теркам тIабахийта къахьегаш ба совхоза беррига хьайбаш леладераш.

Я. БЕЛАШОВ,
Гудермеса района «Гудермесский» совхоза директор.

ЛЕХКАШ ЙОЛА «САЛЮТ» ЯХА
IИЛМАН СТАНЦИ ДIАХО БОЛХ БЕШ Я

СТАНЦИ ЛЕХКАРА ЦЕНТР, 17 июнь. (ТАСС). 16 июне московски ханах 22 сахьати 30 минути яьлча, из ха тIакхоачаш Лаьттана 155 гобаьккха йола «Салют» яха лехкаш йола орбитальни Iилман станци юха а Советски Союза территоре тIара радиоца гуча зоне яьлар.

16 июне балха ди долча хана космонавташ дIахо а Iилма-технически эксперименташ еш бар.

Инженер-испытатель Виктор Пацаев керда технически эксперимент е волавелар. Космически полетеи лоха температура йолча плазма даькъерча тохкамийи хьалашка хоамаш дIадеча радиоантеннашкара лакхача электронни резонанса явлени тохкаш йола эксперимент яр из.

Лакхача частотни электронни резонанса явлене чIоагIа воча даха йиш я хоамаш дIателача антеннаша беча балха хьалаш. хIанзалца дика йовзанза а я из явлени. Эксперименте къоастадора иштта йола процессаш хьахилара хьалаш. цу явлене хьоаяь радиосигнал лаьгIъялара бустам боаккхар, хIаьта иштта из деш тайп-тайпара антеннаш йовзара арен характеристикаш маьрра ца йовзийташ хьахула хIамаш Iомадора. Эксперименте, цул совгIа, лоархIам бора лакхача частотни электронни резонанса процесс тоIаяра цхьадолча гIулакхий.

Заряжении частицаш ара дIаюха нийсъяра цхьан хана бустам баккхари гергачоа гаргтарча орбите кънаштеи электронаштеи регистраци яри шоашта къаьстта уйла тIаозаш дар. Из деш гучадаьннача закономерносташа йиш хулийтаргья хIама чIоагIа нийса дистара ориентаце кони датчикаш оттаяра эша керда даннеш хьайе.

Полета программагIа 17 июне станце экипажа салоIа ди дар. Космонавташа физически управленеш йора, вIаши медицински тIахьожам лоаттабора, салоIар.

Космонавташ новкъостий Добровольский, Волков, Пацаев могаш-маьрша ба. «Салют» яхача орбитальни Iилман станце экипаж полета оттаь программа дIахо кхоачашъеш я.

ГДР ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ПОЗИЦЕШ ЧIОАГIЪЯР

Дерригача дунен тIа чIоагIа хьожаш ба СЕПГ VIII съезда балхага. Доазол дехьарча кепайоазоно, радиос, телевидене чIоагIа дувца а дуьц, доашха а доашх КПСС делегаценa керте латтача КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева даь къамаьл, ГДР дунен халкъашта юкъера позицеш чIоагIъярах, социализм хьалъеча немецки халкъ кхотадеш СЕПГ-ас толамца баьча балхах, СССР-еи ГДР-еи халкъашта юкъерча чIоагIача доттагIалленах цо аьнна дешаш белгал а доахаш.

• • •

ВАРШАВА. Тахан польски радиоси телевиденен йийцар КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева СЕПГ VIII-ча съезде даьча къамаьла изложени.

Изложене тIа белгалйоаккх машар, кортамукъале, халкъашта социальни карагIаьннараш лорадара социалистически мехкий бола лоархIам бувцаш йола Л. И. Брежнева къамаьла тIара моттиг. Л. И. Брежнева аьлар, белгалдоаккх польски радио комментатора, СССР, ГДР, Польша, Чехословаке, кхыча вежарашха долча мехкий доазонаш лораду Варшавски Договора паччахьалкхений вIашагIкхийттача низо, яхаш. Польски радиос белгалдоах Советски Союзен Полышан ФРГ-ацара договораш чIоагIденна даьлча дуккхача даькъе Европе керда атмофера хьаергья яка КПСС ЦК Генеральни секретара дешаш.

СОФИЯ. Болгарски радиостанцеша дийцар КПСС ЦК Генеральни секретара СЕПГ VIII съезде даь къамаьл. Болгарски радиокомментареш тIа белгалйоах мехка социализм хьалъеш СЕПГ баь Iалаьмате боккха болх бувца, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойи болама юкъе цун авторитет лакхъялар по белгалдаьккха Л. И. Брежнева къамаьла тIара моттигаш.

Радиопередачеш тIа белгалдоаккх съезда делегаташен хьаьшашей КПСС делегацена керте латтачо даьча къамаьлага чIоагIа лодувгIар.

БУДАПЕШТ. Керда хоамаш хьаккхайкадещ радиоладувгIархошка венгерски радиос дIайовзийтар Германе Социалистически едини парте VIII-ча съезде Л. И. Брежнева даьча къамаьла керттера моттигаш. Къаьстта теркам тIабохийт исторически лоацача хана Германски Демократически Республика хьаеш немецки коммунисташта карагIдаьннача гIулакхий боккха мах беш йолча моттигашта. Радиос белгалдоаккх Европа хьале цхьадола гIулакхаш даь хилар Л. И. Брежнева дувцар.

БОНН. ЧIоагIа безаме тIайийпар СЕПГ VIII-ча съезде КПСС ЦК Генеральни секретара даь къамаьл. Керда хоамаш деш передачаш еча хана Малхбузен Германе радиостенцеша ФРГ бахача наха дIайовзийтр къамаьла керттера моттигаш.

Л. И. Брежнева даь къамаьл дувцаш ДПА яхача Малхбузен Германе агентствас белгалдоах ГДР нийса бокъо а йолаш дакъа ца лоацаш Европа юкъара совещани е йиш яц яха цун дешаш. ДПА хоама тIа иштта белгалйоаккх дерригдунен масштабе ГДР политико - дипломатически блокада е капиталистически дуне гIийрталга дохар дувца моттиг а.

ДПА доаладу Малхбузерча Берлинах йола переговораш толамца чакхъяхара гIулакхаш де Советски Союз кийча хиларах КПСС ЦК Генеральни секретара аьннар а.

СТОКГОЛЬМ. КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева даьча къамаьла изложени арайоаккхаш шведски телеграфни бюрос белгалдоах ГДР дунен халкъашта юкъера хьал тоадарах, хIаьта иштта Малхбузен Берлинах йола йиъ паччахьалкхен переговораш толамца чакхъялар хьаштдолаш Советски Союз хиларах дувца моттигаш.

«Европа юкъара совещани е йиш яц, — белгалдоах агентствас Л. И. Брежнева дешаш, — ГДР нийса бокъо йолаш дакъа ца лоацаш».

СЕПГ VIII съезде КПСС делегацена керте латтачо къамаьл дарах хоам бир шведски радио чу гIолла.

ПАРИЖ. СЕПГ VIII съезда делегаташта хьалхашка Берлине КПСС ЦК Генеральни секретара даь къамаьл шерра дIадовзийт Франце. Радиоси телевиденеи керда хоамаш деча передачашка хьахойт СЕПГ съезда балхах, Л. И. Брежнева даьча къамаьлах цун къамаьла керттера моменташ йоалаю.

Франс Пресс яхача агентствас юххьанца лоацца хоам бир Л. И. Брежнева даьча къамаьлах, цул тIехьагIа йоккха изложени йир.

Франс Пресс лаьрххIа волча корреспондента Берлинера хоам бу Л. И. Брежнева даьча къамаьлага съезда делегаташа чIоагIа ла а дийгIар, тIоараш детташ юкъагIа а даьхар, яхаш, социалистически мехкий доазонаш дохаргдоацаш хилар «Варшавски Договора паччахьалкхений вIашагIкхийттача низо» Iалашду аьнна Л. И. Брежнева яь заявлени цхьатарра тIоараш тохарца къоабалйир делегаташа, яхаш.

РИМ. АНСА яхача итальянски агентства, СЕПГ съезде КПСС ЦК Генеральни секретара даьча къамаьла изложени луш, белгалдоах дунен массе а даькъ тIа ухкача 29 паччахьалкхенца хIанз дипломатически гIулакхаш леладеча ГДР нийса бокъо йолаш дакъа ца лоацаш Европа юкъара совешани е йиш ца хиларах по аьнна дешаш.

НЬЮ - ЙОРК. «Капиталистически дуне ГДР политико - дипломатически блокада е гIертилга дехаз» аьлар КПСС ЦК Генеральни секретара, — иштта дIайолаю Л. И. Брежнева къамаьлах йола шийн отчет ЮПИ яхача агентствас. Цо белгалдоах Малхбузен Берлинах дола дош къоастадеча хана ГДР законагIа доагIа хьашташи суверенни бокъонаши теркал е еза яха Л. И. Брежнева дешаш.

АП яхача агентства йоалаю Малхбузен Берлинах йола переговораш «толамца чакхъяхара а баь барт эффективнии кхоачашбеши хилийтара» а «гIулакхаш де кийча я Советски Союз» аьнна КПСС ЦК Генеральни секретара яь заявлени.

Информационни агентствашa белгалдоах «СССР, ГДР, Польша, Чехословаке, кхыча вежарашха долча мехкий доазонаш дохаргдоацаш хилар лораду ФРГ-ацара договор долаш хиларга хьежжа доацаш Варшавски Договора паччахьалкхений вIашагIкхийттача низо», яха Л. И. Брежнева дешаш.

ХИМИКАША ЛОХДАЛИЙТАЦ ХЬОКХАМАШ

Грозненски химически комбината коллективо, продукцена реализаци яра хьалхарча ах бетта задани 103 процент гаргга кхоачашъяьй. Планал совгIа реализаци яьй итташ эзараш сомий маьха продукцена. Къаьстта дика къахьегарца белгальяьнна я Олифер Виктор Михайловича кулгалду пхелагIча цеха коллектив. Товарни продукци арахецара ах бетта задани 111 процент кхоачашъяьй цо. Планал совгIа арахийцад бIаьш тоннаш изопропилбензол. Иштта дика къахьег В. Г. Кальпойи В. М. Дронкини керте латтача феноли спирти арахецача цехий коллективаша.

А. РОМАНОВА.

СУРТА ТIА: болата улицаш — Мехкдаьтта Кхоттlой эстакадаш.
В. ПАЩЕНКО сурт.
ТАСС фотохроника.

КХОАНА-МЕДИЦИНСКИ БОЛХЛОЧУН ДИ

Баркал хьона, лор

...Iуйре. Палаташка гIолла чакхтювлаш лел лор. ХIара унахочоа дIатIаяхе цунна мишта хет, наб дика яьйий, молхаша лазар дайдаьдий хьож из. Иштта хул хIара денна.

...Сийлахь - боккха Даьй-мехкатIом латтача хана военни госпитале болх беш яр кхона лор-терапевт Арзуманян Кнарик Аваковна. Цун говзача кулгаша дукха доарахой берзабир.

ХIаьта тIом сецачул тIехьагIа республикански тIема инвалидий госпитале балха ера из. Цу хана денз цига къахьегаш а я.

Шоашка дика хьожаш хиннача лора К. А. Арзуманяна баркалаш яхаш дукха йоазонаш дитад госпитала книжка тIа укхаза дарба деш хиннача унахоша. Царех цаI да ер:

«Окопашка буц яьннай. Керда хьалъяьй тIемо йохаь городаш. ХIаьта тха, салтий, гIанашка-м хIанз а тIехь моторий, лелхача бомбай, топий тараш латт. Иштта йиц ца еш ях тха уйлашка шоаш бовра кхерам боллаше тIема аланна юкъера чоанаш яь салтий аракхиьаьча медицински болхлой цIераш а.

ХIанз из дерригa гаьна да, цхьабакъда, тахан а тIехьа шоаш дерригa уйла, хьаькъал дIалуш сага унахцIено лораеш ба лораш. Цу юкъе я хьо а, Кнарик Аваковна! Баркал хьона камаьрша доггдошо кулгаш, хьаста ховш хиларах!»

26 шу дизад К. А. Арзуманяна укхаза болх бу. Дича къахьегарах «За трудовую доблесть» яха медаль еннай цунна. ХIаьта ленински юбилейни шера цун наккха хозбир «За доблестный труд» яхача кхы цхьаькха медало.

С. ВОРОНИН.

СУРТА ТIА: лор К. А. Арзуманян.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХАЛКЪА ЦIЕЙ

Медицински болхлочун Ди — алхха лорий, фельдшерий, медсестрай, санитаркай цIей хинна Iаш, из 10 миллион совгIа болча цар общественни гIончий, санитарни активистий цIей да. Халкъа цIей да из. Вай мехка могашалле лораяр дерригача халкъа гIулакх лоархIаш да.

Эгтара дукхагIа бераш деш, эгтара кIезигагIа нах бовш, бахаш эгтара йIаьхагIа ха йоаккхаш мохк ба вай Даьхе. Революци хилалехьа Россе могашле лораяра сага сих хIара шера. 91 кепиг мара дIадохийташ хиннадац. хIаьта хIанз 34 сом дохийт. Цу юкъе курорташка, берий учрежденешка, пионерий лагерашка дIадодар а дихьача из цифра 185 сомага дIакхоач. Социалистически революци котъялалехьа Россе 28 эзар лор мара вацар, хIанз 600 эзарнел совгIа ва. США, Англе, Франце цхьана хьанийцачул дукхагIа хул уж. ЙислагIча пятилетка тIехьхьарча шера 840 эзарнега дIакхоачае лерхI из цифра вай мехка.

Советски медицинай Iилма дерригача дунен тIа а чIоагIачарех лоархIаш да, къаьстта нейрохирурги, торакальни хирурги, маьже хоттар, медицине дукха ха йоацаш мара хьа ца хинна, реаниматологи дегIадоалалара а дикка гаьна яьннай СССР кхыча мехкел.

Къаьстта доккхий хувцамаш хиннад Нохч - ГIалгIайчен республика здравоохранене.

Нагахьа санна революци длалехьа вай территоре 3 бIаь маьнги латта больницеши 19 лори мара хиннавеце хIанз 70 больницен 1600 совгIа лори ва. Хьалха 10 эзар сага цхьа лор мара ца кхоачаш хиннача, хIанз эзар сага кхоач 1.5 лор.

Вай республике хIанз дега, керта хьоана чоалханегIйола операцеш ю. Нохч - ГIалгIайче цIи хеза лораш ба заслуженни лор вола М. И. Перестенко, А. Р. Туаев, Н. М. Уткин, А. А. Вартанова, Т. М. Висаригова, А. Х. Пошев, С. М. Мациев, цхьоалагIча городской больница лор нов. Молдавский, 8-ча городской больница керттера лор нов. Тангиева.

Республикански хьажара комиссе яьча итогашка хьежача укх шера шоай балха тIа дикагIа толамаш даьхад: 1-ча городской больница (керттера лор Е. Н. Карезина), городера санитарно - эпидемиологически станце (керттера лор Л. Н. Самойлович), Гудермесски центральни районни больница (керттера лор А. С. Амиянц), Сунжера центральни районни больница (керттера лор А. И. Ованесян), республикера санитарни просвещене Цен (керттера лор М. А. Сулаев), кхыйолча коллективаша.

КПСС XXIV-ча съезда Директиваш тIара гуш да коммунальни гигиенаи санитарияней эшарашка паччахьалкхе шерра хьожаш йолга. Цар тIа белгалдаь да специализированни медицински балха хьалаш айде дезилга, 1975 шера больницера маьнгеш 3 миллионага дIакхачийтара йоккхий специализированнийи, дукха профилахи йола больницеш, поликлиникаш, диспансераш хьалъе езилга.

Мишта кхоачашдергдола съездо хьалхашка оттадаь декхараш вайпига?

Город Грозне кхайкор долча наха лаьрхIа 4 бIаь маьнги-моттиг йола стационар хьаелларгья, болх бе йолалургья дукха керда больницеш, онкологически диспансераш. Укх пятилетке Грозне хьалъяь яргья 3 бIаь маьнги-моттиг йола берий больница. ЦхьоалагIча микрорайоне, Катаяма поселке керда поликлиникаши города центре берий поликлиникеи хьелларгья. Цу гIулакхо торо хулийтаргья наха очередах латташ йоаю ха лоацъе а царна дукхагIа молхаш дIахеца а. Иштта хьалъергья городской станцера «скори помощь» чухургйола керда здани.

ЙислагIча пятилетке шоай болх дIаболабергба Урус-Мартанерча 240 маьнги-моттиг йолча дарбан - профилактически учреждене, Арамхерча — 200, Назранерча — 240, МалгIабикерча — 300, Ножай - Юртарча — 130, Веданарча—50, Знаменкерча — 120 маьнги-моттиг йолча дарбан учрежденеша. Берригаш лаьрхIача 4 бIаь эзар маьнги-моттига лаьрхIа больницеш хьалъе лерхI вайпига цу юкъагI. ХIанз вай республике йолаш йола 9.200 маьнги-моттиг йола больницеш теркалйича царех 45 процент больницеш хьалъергья кердача пятилетке. Шерлуча больницешка хьежжа чIоагIлургья дарбан учрежденей материальни база, дукхагIеи дикагIеи дарбаш керда специализированни хьисапе.

КПСС XXIV-ча съезда материалаш тIа белгалдаьккха да юрта бахача наха деш дола медицински гIулакх городашка бахача наха деча гIулакха гаргахоачаделга. Из теркал а деш Нохч-ГIалгIайчен районашка укх пятилетке хьалъергья 20 керда фельдшерско - акушерски пункт, шеръергья йолаш йола поликлиникаш, цига специализированни кабинеташ хьаелларгья. Масала, Урус-Мартане, Шаьла, Назране, МалгIабике, Ачхой - Мартане, Гудермесе, Орджоникидзевская станице, кхычахьа.

Вай республике нахага а дарбан учрежденешка а молхаш йохкаш я 78 аптека, царех 55 аптека юрташка я. Дlаяхача пятилетке хьайийллача 8 аптекех 2 Гудермесеи, МалгIабикеи йийллай. Цу аптекашка хьайийлла я бIаргасаьнашта ремонт ю отделаш а. Кастта хьаелларгйолаш я оптика отдел № 1 йолча Грозненски аптеке. ХIаьта укх пятилетке кхы тIа хьаелла лерхI 12 аптека, царех ялх 1 оптика а йолаш. юрташка хьаелларгья, шеръергья аптечни пункташ а. ДукхагIбараш лакхера образовани а йолаш 463 специалист - фармацевт ва вай республике молхаш кийчъеш.

СССР — дукха курорташи санатореши йола моттиг я. Iалама хьалашка диллача Нохч - ГIалгIайче а я курортни зона лоархIаш. Цхьабакъда кIезига теркояьй вайпига хIанзалца хьа курортий, санаторей, салоIача цIеной сеть шеръяра. ДикагIа теркоергья цу гIулакха укх пятилетке.

Нохч - ГIалгIайчен могашлелораяра медицински болхлой КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхоачашъяра шоашкара дизза дакъа лаца кийча ба.

М. ИНДЕРБИЕВ,
Нохч - ГIалгIай АССР могашле лораяра министр.

ГIаьзе-Юртара йоI

Медучилище а яьккха студенташ балха дIа-юха хьожабеча хана: «Хала ма хета, — йоахар новкъосташа Бисаева Любайга.— вIалла хала хургдац хьона цига болх бе: зIамига юрт я хьо йохийтар».

Йийцар Наьсарера ГIаьзе-Юрт яр. ГIалат баьнна хиннаб Любай новкъостий. Дукха ха йоацаш «бе йоллала» мара ца хинна ГIаьзе - Юрт хIанз йовзаргйоацача яьннай. 550 саг вах цига. Цар хьашташ кхоачащдеш йоккха школа, библиотека, почта, вай ювца медпункт, кхыйола учрежденеш я укхаза.

ХIама дергдац цо болх беш йола фельдшерско - акушерски пункт хIанзарчоа къаьнача цIагIа уллар аьнна. Наха довз из цIа, Любай гIо дIакхоач массанена а.

Вешта, унахо пункте хьававезаргволча дIакхачийтац Любас гIулакх. ХIара денна хIана ялац аьле цу юрта гIолла цIагIарацIагIа чуувтташ чакхйоал из. Наха юкъе дукха профилактически болх а бу Любас. ДIадахача шера 200 совгIа беседа яьй тайп-тайпарча лазарех лаьца. Укх шера пхе бетта яьраш бIаьнел совгIа я.

—Каст-каста хул тхо долча Люба, — йоах цигарча школа директора Хамхоев Исроапала, — чIоагIа теркам тIабахийта хьож из дешархой унахцIенонга.

Иштта тешал ду цунна бахача наха, из йовзаш болча лораша.

— ДIа-юха дувлача лазарашта духьал профилактика еш дола балхаш Любас мишта леладу хьожаш, юкъ-юкъе цIаьхха тохкамаш ду оаха, — йоах районa тубдиспансера лора Костоев Илеза. Цхьаккха гIалат даккха йиш йолаш хилац цун болх.

ГIаьзи-Юрта Любас болх бу шоллагIа шу мара дац. ХIана мара дIаболабеннабац цун лора никъ. ХIаьта а дика кулг кхеташ саг хиларах юртхошта дIаяйзай Люба.

М. КАРАЕВ.

КЕРДА МАСТЕРСКОЙ...

Денна тоалуш, хоалуш йоагIа цхьоалагIа микрорайон. Цига бахача дуккхача наха бытовой гIулакхаш дара мел эшар да. Масала, цига я культтоварий, хозтоварий, кIадай тикаш, кхалнаьхеи маIача наьхеи парикмахерскеш, кхыяраш.

Цхьабакъда кога гIирс тоабу мастерски яцар. Из кхоачамбоацар а дIадаьккхад. Керда кога гIирс тоабу мастерске хьайийллай цига укх деношка. ХIанз шой беха кога гIирс тоабе городе аха безац цхьоалагIча микрорайоне бахача наьха.

Х. АРШМАТОВ.

АЗЕРБАЙДЖАНСКИ ССР. ЙислагIа пятилетка бIубенна дIайолаяьй КПСС XXIV съезда цIерагIча мехкдаьтта промыслови управлене коммунистически къахьегама коллективо. Форда юккъе гIордаьннача мехкдаьтта тIоштакIал дегIача когаш тIа уллача городока эстакадаш тIа яла НПУ «владенеш». Ер шу хьадоладелча денз 6 эзар совгIа тонн мехкдаьтта яьккхай Каспийски форда кIалхара. Ди тIехь шерлуш латт пятилетка хьалхарча шера заданеш ханал хьалха кхоачашъяр духьа лелаю социалистически ях.

Iоажалгара яьккхар

Геттара халачаяха цамогаш йиIиг а яхьаш Грознерча 3-ча городской больнице ера со. Берах дог дилла вар массава. Из Iоажала кIалхара яккха чIоагIа оарцагIбаьлар лораш. Диагноз оттайича бронхит дар, яьттига пехка 3/4 дакъа дIалаккха дезар. Сихха операци е эзар наькха. Из гIулакх шийна дIатIайийцар Камышенко Павел Алексеевича.

Операци дика чакхъяьлар, хIанз са Марем тоалуш латт.

Дег тIара, наьна баркал ях аз унахочоа юхера хьа ца воалаш, набара сий ца беш массехк ди-бийса даьккхача лора Павел Алексеевич Камышенкона, цу больница беррига лорашта.

А. ДЖЕГУТХАНОВА.

ДИ ТIЕХЬА ДУКХАГIА

Пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра социалистически яхье яьннай А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводa установкай коллективаш. Денгара денга лакхагIа хул цар доаха къахьегама толамаш. Царна юкъе укх бетта хьалхара моттиг дIахецац Мисин Владимир Степановичи Летковская Таисия Борисовнаи керте латтача установкай коллективаша. Товарни продукци арахецара июнь бетта план 105 процент кхоачашъеш хьабоагIа коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча шаккхе установка технологаш. Царел дукха тIехьайнсац Каплая Ольга Дмитриевнас кулгаллеча № 19 йолча установка коллектива. Ах бетта задани 103 процент кхоачашъяьй цо.

В. ГОРБАЧЕВА,
тха штате йоаца корр.

Халкъа багахбувцамцара

СУТАРЧА МОЛЛА АЬННАР

Молла тхьамада а волаш, устагIа баа цхьан фусама чухьийхаь вагIаш хиннав массехк саг. Дулх диачул тIехьагIа, устагIан накха баа болабаьб молла.

— Тхьамада, харцахьарчара болебаьб Iа накха, — аьннад моллега хьаьшех цхьанне, бегаш беш.

— Хьона фу бе бь ер, мичча бесса болабича а, аз беррига бургболаш хилча, — жоп деннад сутарча молла.

◆

БАЬХА МАЬЛ

МоцагIа даьна тIера сагIийна буа аьнна ший цаI мара боаца етт а бийна, мурдаш чухьийхаб цхьан къеча саго.

Хьагулбеннача мурдаша етт а биаб, зикараш а даьд. Эггара тIехьа дуIа де доладаьд.

— Тховсара вай укхаза даьча сагIах бола маьл, — аьнна маьл кхайкабе волавеннав молла, — ухх дунен тIа мел болча пайхамарашта, овлияашта, шайхашта цар даьштеи ноаноштеи беларий вай?!..

Цу дешашта раьза воацаш, вувсавенна моллегахьа хьежаш лаьттав фусам да. Молла хийцца маьл дIахо бекъаш хиннав: — Цул совгIа малхбузехьеи малхбоалехьеи мел болча бусалба вежарашта беларий вай...

— Яьй къонах. Сабардел! — аьннад эгIазвахача фусам дас, молла къамаьл соца а деш. — Ер маьл-м укх дунен тIа мел волчоа дIакхайкабаь ма ваьларий хьо, са даьна малагIа илли деккха лаьрхIад Iа? Аза-м, сай цаI мара боаца етт а бийна цу гIулакха лаьрхIа ма дийхадарий шо.

ДIаяздаьр Хь. ГАЛАЕВ.

◆

ГIИЙЛАЧА ГОВРАХ ДИКА Я АЛАЦ

ПхьегIа тIа багIаш къонахий хинняб. ЦаI бIаргаш дайна хиннав царна юкъе. Иштта цхьацца хабераш а дувцаш уж багIача хана, ийкхо воагIаш цхьа говра баьри гучаваьннав. ПхьегIа тIа багIача къонахашка салам а денна, тIехваьннав баьри.

— Ма дика говр я из, — аьннад цхьанне, баьречоа тIехьа а хьежа.

Цо аьннар бакъдаьд вокхар а.

— Даьллахьий ма ерста говр я из! — аьннад бIарган дайначо.

— Айя, хьона сенах хайра из ерста я — яц?! — цецбаьннаб вожаш.

— Шун къамаьлах хайра-кх.

— Оаха-м дика я мара мича аьлар цунах.

— Нагахьа санна из гIийла хиннаяларе, оаш цунах дика я-м, шо дакалда, аргдацар.

ДIаяздаьр Хь. ОСМИЕВ.

ХАОТТАМ

Тахан морхаш а йоацаш, догIа а ца делхаш, гIийло мух а хьекхаш ха хила тарлу. Температура республике гIолла 22—27 градус хургья, Грозне — 24—26 градус.

Кхоанеи ломмеи хувцалуш морхаш а йолаш, 21 июне цхьайолча моттигашка догIа а делхаш, дикъувкъаш ха хургья. Бийсанна 14—19 градус хургья, дийнахьа 20 июне 27—32 градуси, хIаьта 21 июне 24—29 градуси хургья.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Редактора зам. А. А. МЯКИЕВ.

Хьажа, ладувгIа

19 июнь.

ТЕЛЕВИДЕНИ:

9.05 — «Телата бургаш» яха приз яккха Грозне футболах ловзар. 11.00 — Сакхамукъане старт. 12.00 — Вай долча хьошалгIа вена ва боячистий дунен халкъашта юкъерча конкурсий лауреат Семенов. 12.30 — «Хала километраш» яха Советски художественни фильм. 14.00 — кино мастераш Марк Донской. 14.40 — Телевизионни халкъа университет. Космосе урагIахари саги. 15.20 — Документальни фильма кинозал. 16.15 — Кхоана медицински болхлочун Ди да. 16.30 — Концерт. 17.00 — «Дегага бода никъ» яха художественни фильм. 18.40 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. (гIалгIай меттала). 19.00 — Футболах йола чемпионат Динамо (Киев) «Торпедо» (Москва). Киевера передача. 19.45 — Шоана бераш. 20.00 — Футбол. (ШоллагIа тайм). 20.45 — Кердадараш. 21.00 — Боксах йола Европа чемпионат. (Мадридера передача).

РАДИО:

6.30 — Юртара вахар (нохчий меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — «Къонал» (эрсий меттала). 9.00 — Москва. 15.15 — Передачай программа. 15.20 — «Вай мехка гIолла музыкальни никъ бар» яхача циклацара передача (эрсий меттала). 16.00 — «Памятник» яхача Бушуева повестацара дакъа. (нохчий меттала). 16.20 — Обществон закони (гIалгIай меттала). 16.40 — Нохч-гIалгIай цIллеши ашараши (нохчий меттала). 17.00 — Москва. 18.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск. 19.00 — Москва.

20 июнь

ТЕЛЕВИДЕНИ:

9.05—«Телата бургаш» яхача клуба приз яккха Грозне футболах ловзар. 11.00 — «УнахцIено» Iилман - популярни программа. 11.30 — «Ходжеяте Насреддин» яха а «Очарованни принц» яха а художественни фильм. 13.05 — Советски архитектура гIулакхаш. Юбилейни спорта Дворец. Ленинградера передача. 13.35 — Советски Эскарен флотен бIухошта. Сочера передача. 14.00 — Илли доах Миансарова. фильм - концерт. 14.40 — Документальни фильм. 14.55 — «ХIанзара ханара саг». Кагирхой программа. 15.45 — «Поиск» яха телевизионни журнал. Передача дIахьу Йоалонхочо Смирнова. 16.30 — Юьта браxама хьалхе латтарашта дола концерт (гIалгIай меттала). 17.15 — «Дахчан цIолий къайле» яха художественни фильм. 19.00 — «Къонал эфире я». Конкурса лауреата выступлени. 21.00 — Информационни программа. 21.30 «Кхоьтта гIанд» яха телевизионни театр миниатюр. 22.40 — Сайранара ашараш. Концерт.

РАДИО:

7.10—«Грозненский рабочий» газета обзор. 7.18 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.25 — Хоамаш. 7.35 — Передачай программа. 7.40— Москва. 8.25 — Шорина дукхаезача ашарий концерт. 9.00 —Москва. 15.16 — Передачай программа 15.20 — «СалоIа минуташ» яха радиокомпозици. (нохчий меттала). 15.40 — Тахан медицински болхлочун Ди да (эрсий меттала). 15.55 — Медицински болхлошта дола концерт. 16.25 — «Халкъа хержар» яха очерк (гIалгIай меттала). 16.45 — Къона тIехье (нохчий меттала). 17.00 — Москва. 18.30 — Литературни передача. (эрсий меттала). 19.00 — Москва.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

19 ИЮНЕ

В. И. Ленина цIерагIара майда. 18.00. Концерт (грамзапись). 19.00. НГНПЗ клуба художественни самодеятельноста концерт. 22.00 Хроникально - документальни кинофильмаш хьокхаргда.

С. М. Кирова цIерагIара культуран салаIарен парк. 11.00., 16.00. Нах вIашагIкхеета майда. Ловзараш, массовкаш. 19.00 «Интеграл» яхача вокально - инструментальни ансамбла выступлени. 20.00 Кинолекторий. «Дог деттаьча юкъагIа» яха документальни фильм хьокхаргда. Кхоале йола театр. РСФСР халкъа артиста Эсамбаев Махьмуда концерт.

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 11.00 «Малышок» яха кинотеатр дийлла да. «Экране гIолла гIа боахаш да мультфильмаш» яха киноутренник. 18.00. Духовой оркестра выступлени. 19.00 Баьццара театр. «Хьокхаме хьоалчагIа» яха халкъа драматически театра спектакль. 20.00 Йовзача эстрадни ашарий сайре. 20.30. Баьццара театр. «Нефтепереработчик» яхача эстрадни ансамбла солистий Лиман Аллан Бондаренко Иванеи творчески портреташ.

Химикий культура Дворец. 12.00. «Тха коара цIей» — «Машари», «Орленок» яха берий ахканара майдаш хьаелл. 15.00. «Хрусталах яь маьчи» яха Республикански пионерий Дворецa генийкий театра спектакль.

Н. К. Крупске цIерагIара культура Дворец. 19.00. «Советски медицина дегIаяр» яха лекци.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 17.30. Ахканара беш. «Машар лорабеча» яха хозаш деша журнал.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа. 13.00 СагIйоалаяран яхаран торжественни регистраци яр.

20 ИЮНЕ

В. И. Ленина цIерагIара майда. 18.00. Концерт. (грамзапись). 22.00. Хроникально - документальни кинофильмаш хьокхаргда.

С. М. Кирова цIерагIара культуран салаIарен парк. 11.00., 16.00. Нах вIашагIкхеета майда. Ловзараш, аттракционаш. 18.30. Кинолекторий. «Медицинай Iилма вайцигеи доазол дехьеи дегIадар» яха лекци. 20.00. «Вахари минуташ» яха документальни фильм.

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 9.00, 11.00. «Малышок» яха берий кинотеатр дийлла да. 17.30 Баьццара театр. «ЛадувгIалаш советски композиторий ашарашка» яха духовой оркестра выступлени. 18.30. «Партизаний такилгашка» яха хозаш дешар. «Дунен политически орбите» яха клуб. «Обществана духьала нийслу хIамаш, уж хьакхолла бахьанаши царцара къовсамаш» яха лекци. 19.30. Лакхера зал. «Дупль - зет операци» яха къоначa зрителий театра спектакла премьера. 20.00. «Флора» яхача вокально-инструментальни ансамбла концерт.

Химикий культура Дворец. 11.00. «Массаза а машар хилба» яха киноутренник. 12.00. Черноречье поселкерча футболахи волейболахи ловзача командашта юкъера яхьаш.

Н. К. Крупске цIерагIара культура Дворец. 10.00. «Къона ленинец» яха кинотеатр дийлла да. 19.00. «Вай города таханеи кхоанеи» яхача темах хаттарийн жопийн сайре.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 17.30. Ахканара беш. «Советий мехка къонал» яха тематически кинош хьокхаргда.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа. 10.00. «КIай халаташ дувха нах» яха берий утренник. 12.00. «Пионер» кинотеатр болх беш да. 18.30 Атеистически литература обзор.

РЕДАКЦЕ АДРЕС; г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш; редактора — 3-44-96; редактора зам.—3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарeи, культуран, промышленностеи отделий — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ; г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства—3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05124. Заказ № 5915.